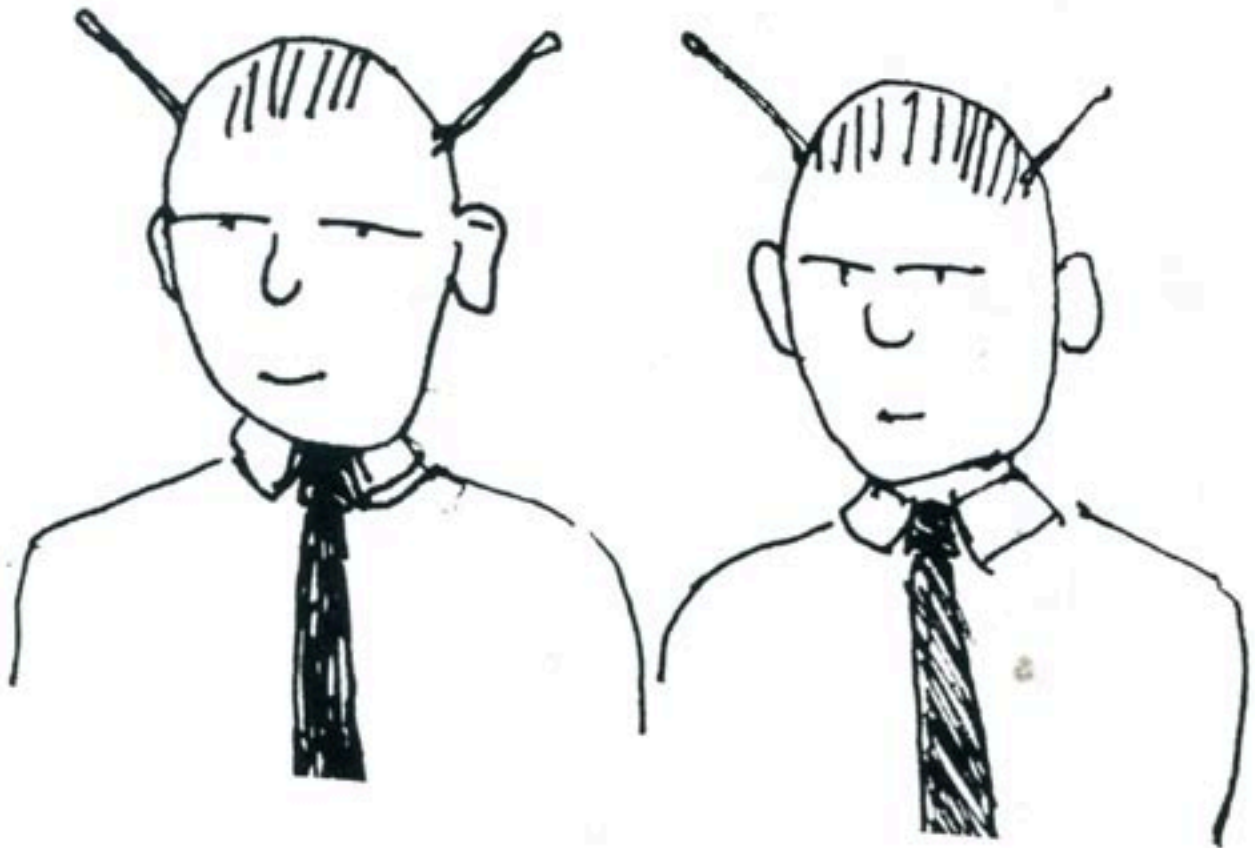

CONTRA

nr 2 1995 (nr 120 från starten) årgång 21 Pris 25:-

**Marsianerna har landat
Riksdagens talman
Aftonbladet**

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM
Telefon 08-654 95 52
Telefax: 08-652 48 99

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.
Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro
251-2638.

Finland: Minst 100 mark per år.

Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: Minst 130 norska kronor per år.

Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: Minst 120 danska kronor per år.

Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Móhár

Redaktion: Tommy Hansson, Wilhelm

Hardt, Carl G. Holm, Niclas Thorselius och

Tommie Ullman

Övriga medarbetare: Bertil Häggman, Birger Larsson,

Bertil Lindblom, Arne Sundström, Marek Zyto samt

Christer Arkelors, Italien, Peter Hartvig Danmark, Alan

C. Brownfeld, USA, Bertil Wedin, Mellersta Östern

och Rune Westin, Australien.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0522-64 16 06

Presslagd 1995-03-07

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1995

CONTRA-NYTT

Contra behöver Ditt ekonomiska stöd

Contra får inga statliga bidrag. Contra får inget stöd från storföretagen. Contra klarar sig självt – nästan. Vid sidan av prenumerationsintäkterna brukar Contra få mer eller mindre generöst stöd från prenumeranter och läsare. Från några tiotus i avrundning uppåt av prenumerationsavgiften till bidrag på några hundralappar eller undantagsvis en tusenlapp. Det är dessa extra bidrag som gör det möjligt att driva Contra vidare. Vi vädjar därför till alla som har möjlighet att denna gång sända in ett extra bidrag för att trygga Contras fortsatta utgivning.

Ge extraexemplar av Contra till en bekant!

Contra behöver fler läsare. Under några år har våra läsare invaggats i ro. Kommunismen föll i våra grannländer. De svenska kommunisterna fick ett par procent i opinionsundersökningarna och utvecklingen gick i riktning mot kraftigt ökad borgerlig övervikt i väljarkåren. Så såg det ut bara för 3-4 år sedan. Idag är bilden en helt annan. Kommunismerna eller kommunisterna närstående är tillbaka vid makten i flera länder i Östeuropa. Det svenska kommunistpartiet når tidigare okända höjder och var i senaste opinionsmätningen Sveriges tredje största parti. Socialdemokrater i regeringsställning vidtar den ena åtgärden efter den andra för att åter föra Sverige in på Avgrundens väg. Även de små obetydliga framsteg i riktning mot individuell frihet och ekonomisk liberalism som den borgerliga regeringen genomförde under perioden 1991-1994 rivs upp.

Kort sagt Contra behövs idag lika mycket som 1989!

Hjälp Dina vänner att upptäcka Contra. För att det ska bli lättare skickar vi denna gång med ett gammalt nummer av Contra. Ge det till någon bekant. Eller stoppa det i grannens brevlåda. Contra behöver fler läsare. Du kan hjälpa till!

Contra snart med vind i seglen igen

Contra-läsaren Åke Andersson i Eskilstuna umgås inte bara med Contra under läslampans sken. På somrarna blir det dags att ägna sig åt segelbåten Contra, som framgår av dessa bilder.

Rad- annonser

Republikaner se hit!

Finns det någon eller några som vill bilda en borgerlig politisk organisation med beteckningen Republikanerna? I så fall, ring 040-94 86 77 och tala med Michael. PS Ni kan ha det som en hobby.

Radannonser kostar 40 kronor för högst sex rader. Skicka in Din text och betalningen till Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm.

Marsianerna har landat

Nej det är ingen UFO-fantast som är framme, utan en högst sansad svensk man som ser sig om i sitt land och framt konstaterar att det inte kan vara jordbor som styr och ställer i vårt land. Dessa politiska galningar kommer säkert från Mars, men hur ska jag kunna skilja marsianer från riktiga jordbor? Författaren Carl Carlsson visar hur det går till i en nyttgiven Contrabok. Här följer ett utdrag ur boken.

Den inkokte socialdemokraten

När jag började arbeta på pressverket på Saab gjorde jag en upptäckt. "Vad, är du inte socialdemokrat?", "Nej, varför det?", "Vi är arbetare och socialdemokraterna är ett arbetarparti."

Ett okomplicerat och bra resonemang. Skillnaden mellan socialdemokraterna och andra partier är att de lyckas fånga upp de okomplicerade väljargrupperna och motivera dem, dessutom. På arbetsplatser som Saab är det inte att undra på. Inom fabriksväggarna har socialdemokraterna ingen konkurrens och facket är bara socialdemokraternas lokalkontor.

Naturligtvis finns det gradskillnader inom allt. Jag har tacksamt bevarat följande konversation med sonen till moderata föräldrar, som själv bytt till KPML i sin ungdom, därför att de ordnade bättre fester. "Jag tror nog ändå att kommunister tycker generellt sämre om moderater än vad moderater gör om kommunister". (Jag syftade på att kommunister ändå är ett perifert problem för de flesta moderater). "Det är nog ömsesidigt". OK, det var en bullrig lokal, men det är sådana ordbyten som stärker en i tron att man ändå måste göra något rätt.

Den här sortens väljare är användbara till att dra ner valaffischer med fel beteckning och repa bilar tillhöriga meningsmotståndare. De kan dyka upp och kasta ägg vid Ny Demokratis möten och de kan, under speciella omständigheter, till och med vara behjälpliga vid debatter, genom onyanserade råmande läten, medan motståndaren försöker argumentera. Det är sådant som man vinner val på.

På lokalplanet har de flesta partier problem med att hitta människor som är vil-

liga att besätta platser i nämnder och styrelser. Arbete med politik är tråkigt och för det mesta otacksamt, på denna nivå. (Med detta säger jag inte att man inte förstår att kompensera sig). Eftersom ingen mänsklig verksamhet löper helt utan bakslag kommer några av dessa, mest okomplicerade, att hamna även där. För en inbiten högerman är det alltid ett nöje att höra, eller läsa, dem argumentera som är uppfödda på socialdemokratiska pamfletter och så lindrigt utrustade att de inte vågar läsa obundna källor, för risken att de skulle lära in något fel.

Exempelvis har jag, då SIFO indikerat majoritet för det socialistiska blocket och det varit borgerlig regering, hört dem argumentera för regeringsskifte, därför att 1000 eller 2000 personer, tillfrågade av SIFO skulle ha visat att regeringen inte längre hade väljarnas mandat.

En karamell att suga på en stund.

En god svensk sed i

Den som läst svensk medeltidshistoria vet att det var en gammal beprövad sed att försöka locka fogdar, kungar och bispar ut till oländiga trakter, så att man kunde slå ihjäl dem utan allt för mycket besvär.

Efterhand har denna sed kommit ur bruk och ersatts med motsatsen, där man avrättar dem så offentligt som möjligt och sedan lämnar dem att släpa sig undan själva. Dagens exempel är Ove Rainer, postchefen och socialdemokraten, som faktiskt inte något ont gjort, men skatteplanerat, och sedan lynchades i media som en av seklets största skurkar. Gunnar Sträng som också skatteplanerade och kunde göra det eftersom han kombinerade med att vara finansminister betraktas allmänt, i vida och omdömeslösa kretsar som någon form av nationalhelgon.

Detta för oss till kärnan i kritiken av den offentliga avrättningen: att den blir godtycklig, beroende på att medlen att utföra den besitts av en liten och från svenska folkets flertal rätt främmande klick människor. Av hövlighet ställer de svenska odalmännen upp på offentliga avrättningar av Refaat El-Sayed, sedan Eric Penser, Hans Holmér, Bo Thoresson och senast Pehr G Gyllenhammar och Stig Malm. Varför inte? Det är god underhållning, medan det varar. Problemet är rättvisan och att kapaciteten för offentliga avrättningar är en handfull per år. Jämfört med antalet biskopar, riksdagsmän och industriledare och Olle Stenholm ser vi att det är för få och att gammal svensk sed har mycket att erbjuda. För det första betyder det att det blir möjligt för svenskarna att rätta till de missar som begås. Och man kommer att missa, därför att de som kan effektuera offentliga avrättningar är situerade i, eller i närheten, av media.

Carl Carlsson

Marsianerna har landat

Hjälp! Hjälp!

Marsianerna har landat kan beställas från Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm (telefon 08-654 95 52, telefax 08-652 48 99) för 100:- plus porto..

De missar därför att de saknar användbara rättsbegrepp. Bland det första man får lära sig som journalist är att det inte finns något som heter sanning, istället beror all rapportering på vilken vinkel man anlägger och vilka källor man använder. "Objektiv rapportering" är något de utbildade massorna tror på. (Ett exempel på journalistisk rapportering, från Palme-mordet, är den "bestialiska" halvmantlade ammunitionen, där journalisten faktiskt informerat sig om så kallade dum-dum kulor, som ger mycket större skador än normal ammunition, därför att spetsen består av bly, som plattas ut i målet, medan den ammunition som åsyftades var specialammunition, för att tränga igenom skyddsvästar, som egentligen ger mindre effekt än vanlig ammunition, när den trängt genom. Alla kan ha fel och det är ingen synd att ha fel, däremot är det fel att ha fel som princip.)

Att Justitia avbildas med bindel för ögonen, skall illustrera att hon inte tar någon hänsyn till personen, bara brottet. Som justicen förrättas av presskåren kunde hon lika gärna illustrera rättsskipning utan hänsyn till något och utan någon ledprincip av värde och utan något ansvar för resultaten. Pressfrihet i all ära, men frihet utan principer leder inte till något gott.

Förresten utgår jag från att den som utför de kritiserade avrättningarna och lemlästningarna i Saudiarabien styrs av mycket klarare principer och lättare utläsbara.

En god svensk sed II

Socialister har en del egna ord som "folk", som i vanligt tal betyder människor eller nation, som betyder "obehöriga äga ej tillträde" i deras bruk. Exempel på detta är Folkrepubliken, dvs ett land som styrs av socialister, som inte vill att någon skall lägga sig i vad de gör, allraminst de egna medborgarna, Folkblad, dvs en tidning med många bilder, stora bokstäver och enkla ord och Folkets hus, dvs en byggnad som finansieras av den skattebetalande allmänheten, och som bebos av Unga Örnar, några LO-förbund, SAP och ABF.

Eftersom där inte finns mycket att hämta kommer man inte, som högerman, i kontakt med dessa alla "folk"-företeelser, utom när det visar sig att församlingen man bor i tillhör folkkyrkan.

Länge trodde jag att Svenska Kyrkan kallades folkkyrka, beroende på en ambi-

tion att täcka in hela nationen. Icke så, den kallas folkkyrka därför att det är tänkt att socialdemokraterna skall tillsätta biskoparna utan att utomstående, som troende, skall lägga sig i. Egentligen är rätten för regenten att utse biskop från 1600-talet, då kungen nominellt var kristen, och i Karl XII:s fall var det. Socialdemokraterna har inte sett någon anledning att ändra på det.

Kyrkor som ägnar sig åt religion är enligt Karl Marx, en tjock gubbe med skägg och bölder på ändan, "ett opium för folket", men som hans efterträdare i Sverige och Sovjet kommit på är folkkyrkor mycket nyttiga ting. Ett "sannerligen, sannerligen" från en tam biskop är alltid välkommet i trängda lägen.

I och för sig är Gud Fader s-märkt, enligt socialdemokratisk uppfattning, men kan sällan nås för intervjuer. Biskopar brukar finnas till hands på ett annat sätt, speciellt eftersom de vet vem de har att tacka för att maten kommer på bordet. Observera att man inte skall förväxla biskopar med småpåvar. Småpåvar är vanligen verksamma inom facket och på skattemyndigheten.

Som vi tidigare konstaterat i Carl Carlssons bok, avsnittet ingår inte i detta utdrag, red:s anm/ byggs många motorvägar åt den diffusa delen av befolkningen och för att asfaltera över så många bönder som möjligt. Eftersom sunda politiska beslut ibland saknar finansiering och exakt behovsdefinition och möter kompakt motstånd bland befolkningen kan man ibland kalla in sina biskopar för att bryta

motståndet.

"Så säger Herran", säger ärkebiskop Werkström, "eftersom ni är ett ont och gensträvt släkte skall han låta draga en motorväg över eder och den skall han låta dra, betalad av en värnskaft."

Den här sortens biskop är en intressant varelse. Eftersom han vet om att socialdemokraterna står i direkt kontakt med Gud. Han tar nämligen råd av dem. Brukar han vanligen låta som en god socialdemokrat, trots att han läst sin Bibel.

Bibeln säger att man inte skall ljuga, begå äktenskapsbrott eller stjäla. För biskopen är det alltså uppenbart att Gud möjligen har kontrakterat ut skrivandet av Bibeln och absolut inte kan ha skrivit den själv. "Skulle man följa Bibeln", tänker han, "skulle det betyda slutet för den mesta politiska verksamheten och alla fackliga kurser". Det är uppenbart för biskopen att detta omöjligen kunde vara Guds mening. Han går från sina grubblerier, styrkt i sin tro, förrättar några skilsmässor, gifter samman några sodomiter och välsignar en Saab 900, nya modellen.

Härifrån kommer vi till den gamla svenska seden att locka de styresmän som i allmogens tycke inte håller måttet, till någon avskild plats, för att där göra processen kort med dem.

"Bäste Bisp N N, jag har med intresse följt Er verksamhet och ber Er härmed att möta mig på en avskild plats. PS Jag medtäger egen yxa och spade."

Ibland är det sorgligt hur gamla seder kommer ur bruk.

EN TYPIK SVENSK ÖDALSMAN OCH EN TYPIK SVENSK BISP, INVECKLAD I EN TYPIK SCEN AV GIVANDE OCH TAGANDE, TYPIK FÖR SVENSK HISTORIA

Aftonbladets utveckling från brunt till rött...

Av Tommy Hansson

Aftonbladets förstasida har uppe i vänstra hörnet en stiliserad nuna från anno dazumal med underskriften: "Grundad av Lars Johan Hierta 1830". Hierta var en liberal opinionsbildare och försvarare av demokratiska värden på den tiden sådana var bristvaror.

Det är pinsamt uppenbart varför tidningen ännu i dag, 165 år senare, måste påminna om att det var en sann demokrat som grundade Aftonbladet. Ty tidningen har tidvis varit en skam för svensk press. Från och med 1930-talet och i princip till krigets slut stödde Aftonbladet nationalsocialisterna i Tyskland och i världskriget, och i slutet av 1960-talet återknöt tidningen till den gamla totalitära traditionen genom att hemfalla åt marxistpropaganda.

För en modern mediekonsument är uppgiften om Aftonbladets promarxistiska hållning i modern tid ingen överraskning. Tvärtom har ju tidningen blivit allmänt bekant för att driva en utpräglad vänsterlinje, något som renderat AB den skämtsamma beteckningen "Pravda". Denna ideologiska linje kan härledas till året 1966, då Aftonbladets LO-kollega Stockholms-Tidningen gick i graven och en rad vänsterinriktade ST-journalister med Gunnar Fredriksson i spetsen värvades till AB. Samtidigt inleddes en aggressivt antiamerikansk bevakning från Washington.

Men nazistvänlig? Jo, så var det faktiskt, och den saken är mycket väl dokumenterad. Inte minst i en bok från 1971 som heter *På Aftonbladet: Ett reportage inifrån* (Bonniers) och som är skriven av tidningens förre chefredaktör Sven Sörmark, som avled för några år sedan. Sörmark skriver:

"Bilden av Aftonbladet i slutet av 30-talet och på tröskeln till 40-talet visar inte bara den glada, kvicka, nyhetspigga och nydanande tidning som fick sin sensationella och välförtjänta framgång. Den visade inte heller bara den spirituella framgångsmannen P. G. Peterson. Det fanns mörkare drag och personer av annan typ i bilden. Tills kriget bröt ut hölls de nödtorftigt i schack, efter 1939 blev de mäktigare."

Ärkeboven Janson

Inte alla journalister på Aftonbladet var nationalsocialister eller tyskvänliga. Huvudredaktör P. G. Peterson var t ex en respekterad person med borgerliga åsikter, vederligt utan minsta sympatier för Hitler-Tyskland. Inte heller kan tidningens ägare från och med 1933, Torsten Kreuger, på allvar anklagas för att ha varit nationalsocialist. Ändå kom tidningen bevisligen att omfatta och uttrycka sympatier för Tredje riket. Hur var detta möjligt? Sannolikt står huvudorsaken att finna i opportunistiska

överbäganden. Kreuger räknade kallt med att Tyskland skulle vinna kriget och ville därför stå väl hos Europas blivande härs-kare. Han lämnade därför gott svängrum åt protyska och pronazistiska medarbetare.

När Nazi-Tyskland började bli föremål för västmakternas seriösa kritik i samband med "de långa knivarnas natt" 1934 – då bland andra Hitlers konkurrent om makten Ernst Röhm mördades – kom Aftonbladet till undsättning. Till en början var det tidningens politiska orakel, förre marin-officeren Valentin Sjöberg (sign. "Sir V."), som anförde de pronazistiska tongångarna. På tidningen fanns vid denna tid enligt Sörmark "en tyskorienterad junta". Sjöberg inbjöds till såväl de nationalsocialistiska partidagarna i Nürnberg som till Mussolinis fascistiska Italien; i det senare landet belönades han med Kronorden.

Sedan Sjöberg avlidit strax efter krigsutbrottet 1939 efterträddes han som utrikeskommentator av major Ebbe Almqvist, sign "Observator". Dessvärre var Almqvist en ganska påver skribent. Torgny Seger-

Så här såg kritiska karikatyrtecknare på Aftonbladet under 1930-talet.

steds *Handelstidningen* i Göteborg kunde till exempel påvisa, hur Almqvist rakt av översatt tyska pressmeddelanden till dålig eller felaktig svenska. Almqvist lär ha varit den ende AB-medarbetaren som faktiskt engagerade sig i de svenska nazist-rörelserna och själv startade Nationella folkpartiet redan 1933.

Men ingen av de nämnda personligheterna var "motorn" i Aftonbladets pronazistiska budskap. Ärkeboven var istället Ture Janson, en skicklig finlandssvensk skribent från Helsingfors som gjort sig mest känd som Helsingfors-kåsör. Den finlandiske patrioterna Janson avskydde Sovjetunionen och Ryssland mer än allt annat och drev med denna utgångspunkt en protysk och starkt antivästlig kampanj i Aftonbladet. Janson föredrog att arbeta "bakom kulisserna" och skriva osignerade ledare, varför hans roll i ABs nazistvänliga hållning var okänd för de flesta tills Sörmark avslöjade hur det låg till.

Janson drev på ledarplats hårt tesen om Englands skuld till det Andra världskriget, hånade Churchill för dennes samröre med den franske motståndsledaren Charles de Gaulle och argumenterade för Sveriges utträde ur Nationernas förbund (NF). Före det sovjetiska angreppet på Finland den 30 november 1939 stödde Janson Tysklands samarbete med Sovjet. Efter angreppet gjorde han – och Aftonbladet – helt om. Nu var det dags för Finland att, med svenskt stöd, tåga mot ryssarna. Tysklands invasion av Sovjet vid midsommartid 1941 valde Janson att kalla "Europas frihetskrig".

Tidningens korrespondent i Berlin 1940-42 hette Gunnar Müllern, vilken brukade berömma den svenska hållningen under krigets första år då Stockholm var så protyskt det var möjligt utan att för den skull öppet ta parti för Tyskland. Müllern var trots sin protyska hållning en kompetent journalist som svarade för flera uppmärksammade frontreportage. Hans efterträdare i Berlin blev den likaledes protyske Herje Granberg, som för övrigt var gift med den av danska motståndsrörelsen "avrättade" Jane Horney.

Skandalresan till Tyskland

Flerfaldiga gånger upplät Aftonbladet sina spalter för tyskt propagandamaterial, som ofta hade karaktären av ren desinformation. Huvudansvaret för detta bar tidningens politiske redaktör Fritz Lönnegren, vars

förnamn onekligen ser ut som en tanke. Sommaren 1941 inbjöds Lönnegren och tidningens ägare Torsten Kreuger av den tyska regeringen till en tre veckor lång resa till bland annat östfronten och det ockuperade Danmark. Under resan träffade Lönnegren och Kreuger en rad högt uppsatta tyskar och danskar, bland annat den tyske utrikesministern Joachim von Ribbentrop samt danske statsministern Stauning.

Resan till Tyskland var en unik skandal och en skamfläck i svensk presshistoria. De båda svenska tidningsmännen rörde sig i ett Ryssland och ett Östeuropa under

Ture Janson var under krigsåren den anonyme ledarskribent som anförde Aftonbladets pronazistiska linje.

nazitysk ockupation. Det innebar att tyskarna just påbörjat "den slutgiltiga lösningen" av judefrågan. Som Sörmark framhåller: "Från alla håll av Öst-Europa forslades judar, packade i järnvägsvagnar eller till fots, till de förintelsläger som nu hade börjat arbeta för högtryck." Mot den bakgrunden är Lönnegrens artiklar från resan särskilt motbjudande. Några exempel:

"I det nya Tysklands gigantiska kamp på skilda fronter intar judefrågan en framskjuten plats, och hur man i de besatta områdena i öster löser detta problem får man ett starkt och åskådligt intryck av i vidstående artikel... Vi kommo närmast genom en slump in i en av de kilometerlånga karavanerna med av möbler och judar överfyllda vagnar. Rop och skrik, pisksmällor, rassel från kolliderande vagnar, ett helvetiskt larm. Alla skulle fram. Ti-

den var knapp... Judarna, som tidigare i hög grad dominerat Litauen och som under bolsjevikregimen sett sina förut i nedåtgående stadda konjunkturer stiga, hade mött sitt öde. En man berättade för mig om befolkningens glädje över att tyskarna befriat landet och konstaterade att judarna höllo på att få sitt...

"Kungörelsen dekreterade att judarna icke längre fingo gå på trottoarerna. Alla judar skulle vara märkta med en Zionsstjärna (sic), tydligt synlig på bröstet. De nu nya stjärnorna lyste på långt håll. Alla judar skulle flyttas från sina förutvarande hem till en särskild stadsdel och den flyttningen skulle vara verkställd på några dagar. Det var detta, som pågick. De voro på väg mot sin egen stadsdel... Efter en viss tid skulle man vara framme. Det gavs säkert ingen pardon. Judarna hade här, liksom annorstädes, ådragit sig befolkningens hat. Sådan situationen var, låg det också i deras eget intresse att de samlades för sig. Gettot fick de inte lämna utan tillstånd. Här skapades en sluten judevärld. Det skulle betyda lugn och ordning i staden."

Från Berlin och Hamburg kunde Lönnegren rapportera, att livet gick sin gilla gång trots den engelska propagandans uppgifter om motsatsen. Och från Köpenhamn kunde Aftonbladets politiske redaktör meddela, att Danmarks tyskkontrollerade statsminister Stauning ansåg att förhållandet var det bästa tänkbara.

Avnazifiering

Givetvis blev ABs tyskvänlighet föremål för stark kritik. Vissa bedömare såg tidningen som rent landsförrädisk. Ett flygblad konstaterade: "I allt klarare ordalag söker tidningen leda det svenska folket bort från demokratin och frihetens väg in på den nazistiska nyordningens. Aftonbladet (q) längtar efter att få en svensk Quisling som Sveriges ledare." Efter hand ökade opinionen mot tidningen, och upplagan började sjunka. Vid krigsutbrottet 1939 låg den på 216 000 per dag, och vid tiden för det tyska överfallet på Danmark och Norge i april 1940 hade upplagan stigit till 228 000, ett rekord som skulle stå sig till in på 60-talet. Vid början av 1942 hade upplagan dock sjunkit till 165 000.

Som den sanne opportunist han var i detta avseende svängde Kreuger när det började gå dåligt för tyskarna i kriget och när ABs upplaga började sjunka. Redaktionen avnazifierades, och först att avsät-

tas var den politiske redaktören Fritz Lönnegren. Efter honom kom den blivande juridikprofessorn Hilding Eek. Allan Fagerström, sedermera legendarisk chefredaktör, anlätades som ledarskribent.

Sörmark beskriver utvecklingen så:

"I själva verket återupptogs här den under den landquistska epoken inledda aftonbladliberalismen, relativistisk, utan djupare engagemang varken socialt eller partipolitiskt, som, i något modifierad form, skulle karakterisera tidningen även sedan H. K. Rönblom några år senare efterträdde Eek som politisk redaktör och Fagerström flyttade över som kulturredaktör... Till sin breda bringa tryckte Kreuger nu också den före detta redaktionssekreteraren i Ture Nermans antinazistiska Trots Allt!, Börje Heed..."

Marxisterna tar över

Ivrikespolitiskt var tidningen ett språkrör för folkpartiet och dess ledare, professor Bertil Ohlin. Det ändrades dock 1956, då Landsorganisationen (LO) efter invecklade förhandlingar och turer köpte både Aftonbladet och Stockholms-Tidningen. 1966 lade (s) ner Stockholms-Tidningen. Från "Stocken" följde bland andra chefredaktören Gunnar Fredriksson, en lundensare med marxistsympatier, med. Före pronazisten, poeten Karl Vennberg, var en annan av det nya, vänstervridna Aftonbladets portalgestalter som kulturredaktör och ansvarig för den ökänt demagogiska "Innerspalten". Avgrundsvänstern med representanter som Jan Myrdal och Sara

Lidman bereddades allt oftare spaltutrymme. Tidningen genomgick alltså en markant vänsterorientering i prokommunistisk riktning.

1966-70 var mycket händelserika år som innebar en omdaning av opinionen i Sverige (i motsats till andra västländer) från en självklar provästlig, Amerika-vänlig hållning till en utbredd kritik av den västerländska demokratin och kapitalismen. Huvudorsaken därtill var Vietnamkriget. Karl-Gunnar Bäck, som var tidningens USA-korrespondent under några år under senare hälften av 60-talet, anförde utvecklingen med en medvetet tendentiös rapportering som tog fasta på USAs skuggsidor. Bäckes efterträdare som ABs man i USA blev Karl-Oskar Ruhmén, som vidareutvecklade Bäckes antiamerikanska attityd. Ruhmén blev därefter sportchef och kom då att gå i spetsen för en politiserad sportjournalistik. Ruhmén krävde till exempel bojkott av sportevenemang i och mot "fel" länder – såsom juntans Grekland och rasåtskillnadens Rhodesia. I umgänget med kommunistiska diktaturer var det däremot inte tal om någon avhållsamhet.

Denna utveckling oroade det socialdemokratiska partiet och framförallt ägaren LO, särskilt dåvarande statsministern Tage Erlander respektive LO-chefen Arne Geijer som alls inte uppskattade Aftonbladets promarxism. Däremot hade tidningen ett pålitligt stöd i Olof Palme, som enligt Sven Sörmark ofta ringde till redaktionen och lättade sitt hjärta.

Journalisten Björn Kumm kom med en stort uppslagen reportageserie om SÄPO 1968 (således ett par år före IB-affären) att anförda en ton som skulle bli rådande på Aftonbladets sidor. Med Sven Sörmarks ord:

"Tonen i reportagen var hård och subjektiv: tidningen var ute inte bara för (sic) att komma med intressanta nyheter utan för att skapa opinion... Säpo-artiklarna kan sägas ha varit inledningen till en ny sorts journalistik, som inte alltid var lika väldokumenterad men som i hög grad fäste uppmärksamheten vid tidningens politiskt betonade reportage. En ny generation reportrar och redigerare med vänstersocialistiska sympatier hade som sagt tågat in på redaktionen."

Några av dessa var Sigurd Glans, Dieter Strand och Åsa Moberg. Det mest extrema av rödskäggen på Aftonbladet var kommunisten och kolumnisten Gunnar Ohrlander (sign. Dr. Gormander), som

hämtats från tidningen Tidsignal. Marxist-leninisten Bosse Gustafson blev en flitigt förekommande kolumnist.

Mest fälld

1970 blev Aftonbladet den tidning i svensk press som oftast fälldes av Pressens opinionsnämnd – 18 gånger. Expressen kom tvåa med 10 och Kvällsposten trea med 7 fällningar. Gunnar Fredriksson viftade bort statistiken med att hänvisa till tidningens roll som samhällsgranskare, men ägaren LO var inte lika glad. Detta ledde till att man på ett kuppformat sätt utnämnde Gösta Sandberg till administrativ chefredaktör och ansvarig utgivare.

Aftonbladet blev möjligen några nyanser mindre illröd av den manövern. Och ärkebolsjeviken Dr. Gormander försvann. Upplagan började också stiga, som mest till närmare 500 000 exemplar, vilket föranledde tidningen att i sin reklam utropa: "En halv miljon kan inte ta fel". Till Expressens nivå nådde man inte vare sig då eller senare.

Och även om den extrema vänsterlinjen tonades ner, så försvann den ingalunda. Ett komiskt exempel härvidlag är tidningens behandling av en i början av 70-talet mycket omtalad bok, Christopher Jolins *Vänstervridningen: hot mot demokratin i Sverige* (1972). I Aftonbladet rådbråkades Jolin, som på den tiden var liberal, av främst Karl Vennberg i Innerspalten. Den 30/11 1972 hade AB ett reportage om Jolins bok med en artikel av Jimmy Nyström och en porträttsamling om 18 personer vilka av Jolin anklagats för vänstervridning. Rubriken löd: "Här är svenska 'vänsteraffian'...och mannen som valt ut dem".

Reportaget fick till följd en våldsam efterfrågan på Jolins bok i bokhandeln den aktuella dagen. Bestörta vänsterbokhandlare kastade sig på telefonerna och bad Aftonbladet snarast lyfta ur Jolin-reportaget i kvällsupplagan. Vilket också skedde.

Aftonbladet av år 1995 lever varken upp till 30- och 40-talens eller 60- och 70-talens propagandistiska nivå. Men vänsterlinjen dominerar alltjämt, inte minst socialt och kulturellt. Detta är dock inte något unikt för Aftonbladet utan utmärker de flesta tidningar. Ty hur skulle det kunna vara annorlunda när fortfarande Sveriges journalister i undersökning efter undersökning visar sig ha oproporionerligt stora vänstersympatier?

Några av ABs makthavare i modern tid.

Lettland valde kapitalismen

Lettland har valt den kapitalistiska vägen och resultatet låter inte vänta på sig. Ekonomin genomgår en rask utveckling och Lettland anpassar sig såväl till marknadsekonomin som till den politiska pluralismen. Lettland håller på att bli ett av enbart tre före detta Sovjetrepubliker som fullt ut utnyttjar de möjligheter som befrielsen innebär (de andra två är Estland och Kirgisien).

Lettland har många historiska band med Sverige – även om de inte är lika nära som grannlandet Estlands. Norra delen av Lettland, inklusive huvudstaden Riga, ingick i det svenska stormaktsväldet.

Lettlands natur påminner om Sveriges

På grund av att landet ligger så nära Sverige är både natur och klimat inte olika Sveriges. Avståndet från Gotland till Lettland är bara 15 mil. Lettlands natur påminner mycket om den mellansvenska. Mycket skog uppblandat med åkermark, ganska platt, men på sina ställen kullar.

Jordbruket, som är mycket viktigt för Lettlands ekonomi, har ungefär samma inriktning som det svenska. Tidigare var Lettland en "kornbod" som försörjde inte bara den egna befolkningen utan svarade för en stor export till Sovjetunionen. Idag försöker letterna ersätta den exporten med export till Väst. EU har dock satt upp handelsmurar som försvårar för jordbruksexporten – frihandelsavtalet med EU avser främst industriprodukter.

Tyskarna dominerade

Lettlands tidiga historia har många likheter med Sveriges. Inlandsisen försvann och ersattes av stenåldersfolk, som sedan gick över i bronsålder och järnålder.

Under vikingatiden fanns en hel del kontakter med Sverige, men det var tyskarna som tog ledningen i Lettland under tidig medeltid. Tyska missionärer försökte omvända letterna till kristendomen och tyska handelsmän byggde upp handeln. Flera lettiska städer – inte minst Riga – tillhörde Hansan.

Politiskt var Lettland splittrat på flera stater, men alla kontrollerades av en tysk jordägande överklass och elit. Först mot

senare delen av 1500-talet bröts den tyska dominansen, delvis i samband med reformationen. Området delades nu upp på två stater, Livland som kontrollerades av kungadömet Polen-Litauen och Kurland, som hade en mer självständig ställning. Mot slutet av 1500-talet stärkte polackerna sin ställning i området och försök gjordes att återinföra katolicismen. Den samtida framväxten av den svenska stormakten medförde att Sverige tog kontroll över Livland (inklusive Riga), medan Polen fick kontroll över Kurland. Riga erövrades av svenska trupper 1621, men den svenska tiden i Riga blev relativt kort. Redan 1710 tog tsar Peters Ryssland över. Det ryska väldet utvidgades mot söder i och med att ryssarna erövrade de tidigare polska delarna av Lettland under slutet av 1700-talet. Först då blev Lettland en politisk enhet.

Ända från medeltiden och fram till Andra världskriget var den tyska minoriteten socialt och ekonomiskt ledande. Lettiska livegna (senare fria) bönder arbetade med jorden på av tyskar ägd jord.

Letter i spetsen för ryska revolutionen

Det tyska inflytandet gjorde att industrialismen kom tidigare och var mer genomgripande i Lettland än i andra delar av det ryska imperiet. Industrialismen ledde till framväxten av en lettisk socialdemokratisk rörelse och det lettiska socialdemokratiska partiet bildades redan 1901. Det var aktivt redan i 1905 års (misslyckade) ryska revolution. I samband med den kommunistiska statskuppen 1917 och det därefter följande inbördeskriget spelade lettiska rödgardistförband en avgörande roll. Det ryska folket kan skylla en del av sitt senare 75 år långa lidande på lettiska styrkor i Petrograd.

I Lettland härskade dock andra herrar. Tyskarna ockuperade Lettland 1915 och landet utropades som självständigt den 18 november 1918 med Karlis Ulmanis som president. Bolsjevikerna i det närbelägna Petrograd (som till inte obetydlig del själva var letter) ingrep militärt. Röda armén genomförde en invasion och i slutet av 1918 utropades en sovjetrepublik. Let-

Yta: 64 000 km²
Folkmängd: 2,7 miljoner
Folkslag: Letter 52%, ryssar 34%, vitryssar 4%, ukrainare 3%, polacker 2%. Andelen ryssar torde ha minskat markant sedan dessa siffror redovisades 1989.
Religion: Luthersk
Huvudstad: Riga med nära 1 miljon invånare
Valuta: Lat

tiska nationalisterna, med bistånd från Väst, lyckades dock kasta ut bolsjevikerna och Ulmanis återinsattes som president. I freden i Riga 1920 erkände även Ryssland Lettland som självständig nation.

Lettlands självständighetsperiod

Lettland styrdes nu för första gången på 800 år av letter. Bland de första åtgärderna som genomfördes var antagandet av en demokratisk och liberal författning och en omfattande jordreform som överförde ägandet av marken från tyska storgodsägare till lettiska självägande bönder.

I omvärlden växte olika totalitära rörelser fram och den lettiska författningen var alltför liberal för att klara anstormningen från dessa. Partisplittningen var notorisk och den politiska ledningen svag. Den stora depressionen slog hårt mot Lettlands jordbruk. Krisläget utnyttjades av Karlis Ulmanis som skaffade sig en auktoritär ställning efter en kupp 1934. Han försökte utnyttja sin nya position för att hålla Lettland utanför konflikten mellan de två närbelägna totalitära länderna, det kommunistiska Ryssland och det nationalsocialistiska Tyskland. Denna strategi misslyckades i och med Andra världskrigets utbrott.

I oktober 1939 tvingade Stalin Lettland att acceptera stationering av ryska trupper och i juni året därpå tog Sovjetunionen över hela kontrollen över landet, som införlivades i unionen som en ny "republik". Sovjetrepubliken blev dock denna gång bara årgammal, sedan kom tyskarna, som höll Lettland ockuperat mellan 1941 och 1944, varefter ryssarna återvände. Minnet av den kortlivade sovjetrepubliken 1940/41 var att 35 000 letter deporterades, i första hand till Sibirien. Eftersom det främst var de ledande skikten som deporterades var ockupationen en mycket svår återlämning för lettisk kultur, ekonomi och samhällsliv. En av de deporterade var för övrigt den nuvarande presidenten Guntis Ulmanis, barnbarn till brodern till mellankrigstidens president Karlis Ulmanis. Guntis Ulmanis, som är född 1940, fick först som sextonåring kännedom om sin riktiga identitet!

Förryskning

När ryssarna återkom 1944 flydde många letter västerut, i första hand till Tyskland, men också till Sverige. Det kvarvarande Sovjet-Lettland utsattes sedan för svårt

politiskt förtryck. Russifieringen blev kraftig och hundratusentals ryssar som kom till landet rekryterades för att bygga upp industrin.

Genom den kraftiga ryska inflyttningen blev Lettland den sovjetrepublik som hade lägst andel inhemsk befolkning – 52 procent. Många trodde att ryssarna till och med skulle hamna i majoritet, men så blev aldrig fallet innan vindarna vände. I Riga var dock tidvis upp till 70 procent av befolkningen rysktalande.

Början till slutet på den sovjetiska ockupationen kunde skjönjas 1987 (även om en lettisk nationalist redan tidigare försökt skjuta kommunistledaren Augusts Voss, som var född i Ryssland och knappt kunde tala lettiska). För första gången vågade lettiska nationalisterna 1987 protestera öppet och vid flera tillfällen genomfördes stora antisovjetiska demonstrationer vid Frihetsmonumentet i centrala Riga. Vid protester i augusti slog säkerhetstjänsten till och grep 700 personer, men det räckte inte för att kuva den spirande nationalist-rörelsen. Protesterna blev med tiden både

större och mer svårkontrollerade. På 69-årsdagen av Lettlands självständighet, den 18 november 1987, samlades 10 000 personer vid Frihetsmonumentet. Polisen slog till, men lyckades bara gripa några hundra.

Lettland blir självständigt igen

Samlande för protesterna var den lettiska Helsingforsgruppen, som bildats för att tvinga sovjetledningen att följa Helsingforsavtalets överenskommelser om mänskliga rättigheter i Europa. KGB försökte inledningsvis komma till rätta med gruppen genom att deportera dess ledare till Väst (en del av dem hade då redan avtjänat straff i Sibirien).

Som bekant misslyckades KGB med sina syften och 1988 bildades Lettiska Folkfronten, som var den samlande organisation som skulle föra Lettland till självständighet. Den formella självständigheten kom kort tid efter den misslyckade militärkuppen i Moskva i augusti 1991.

Lettland var under sina år som Sovjetrepublik bland de bäst rustade för en teknisk anpassning till en västerländsk ekonomi. I

Den lettiska folkkulturen har överlevt den sovjetiska tiden. Här några lettiska kvinnor i traditionella folkdräkter under en folkfest.

Lettland fanis – förutom en någorlunda modern jordbruksproduktion – en omfattande lätt industri med konsumtionsvaror och elektronik på programmet. I övriga Sovjetunionen dominerade som bekant en hopplöst omodern tung industri.

Snabb ekonomisk omvälvning

Men den ekonomiska omvälvningen blev ändå genomgripande när marknads-ekonomiskt tänkande skulle återinföras. Det har dock gått förhållandevis smärtfritt att återinföra gamla kapitalistiska dygder och Lettland är idag den forna sovjetrepubliken som näst Estland snabbast och bäst anpassat sig efter nya marknadsmöjligheter i Väst.

Också på det politiska området har Lettland återgått till det demokratiska system som kännetecknade landet under början av mellankrigstiden. Den politiska ledningen har varit inriktad på en öppning mot Väst, närmande till EU och NATO och fört en allmänt borgerlig politik. Signifikativt nog är Lettland också det enda land i det gamla Sovjetunionen som fört en process mot förre kommunistledaren för landsförräderi.

Det är snarast mittenpartier som är ledande i den nu sittande regeringen under

Maris Gailis. Till skillnad från en del andra före detta kommuniststater är den starkaste oppositionen dock inte de gamla kommunisterna utan rejält högerorienterade partier, som kräver snabbare ekonomiska reformer.

Framgångarna har inte heller låtit vänta på sig. Lettland utvecklas mycket snabbt och en svensk dotterbolagschef, Sven Karlin vid ABB Latvija, uttalade sig härförleden i Månadens affärer och trodde att Lettland på tre år skulle vara ifatt Polen och efter ytterligare några år ha nått en hyfsad ekonomisk nivå. En förutsättning för detta är naturligtvis att Lettlands ekonomi får utvecklas enligt kapitalistiska principer. Tyvärr har många statliga företag på tivelaktiga grunder övertagits av gamla kommunistpampar. De lär dock konkurreras ut av uppväxande entreprenörsföretag och nyinflyttade västerländska konkurrenter. De flesta svenska storföretagen finns nu på plats i Lettland. Och Sverige har växt till Lettlands tredje största handelspartner, trots att Sverige så sent som i slutet av 1980-talet svarade för bara ungefär en halv procent av Lettlands utrikeshandel.

Hittills talar allt för att ekonomin ska fortsätta att utvecklas efter kapitalistiska

principer. Handelsnögskolan i Stockholm bidrar med en filial i Riga för baltiska studenter. Tar Lettland chansen blir landet jämte Estland och Kirgisien de enda före detta sovjetiska republikerna som verkligen lyckades ta sig ur den planekonomiska tvångströjan.

Tidigare artiklar i serien har behandlat Kazachstan i nr 5 1992, Moldavien i nr 6 1992, Uzbekistan i nr 2 1993, Georgien i nr 3 1993, Ryssland i nr 4 1993, Kirgisien i nr 5 1993, Azerbajdzjan i nr 6 1993, Estland i nr 1 1994, Ukraina i nr 2 1994, Tadjikistan i nr 3 1994, Litauen i nr 4 1994, Vitryssland i nr 5 1994, Turkmenistan i nr 6 1994 och Armenien i nr 1 1995. Vi har i och med artikeln om Lettland behandlat samtliga femton före detta sovjetrepubliker, men ger inte upp artikelserien i och med detta. Två avsnitt återstår och de publiceras i kommande nummer av Contra.

Det går bra att rekvidrera tidigare nummer av Contra för 25 kronor per styck. Eller för 200 kronor alla tidigare utgåvor av Contra som innehåller artiklar i serien.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Carl G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan, om inte annat markeras med citationstecken.

Hedersam provokation

Svenskar är alldeles för snälla. Vi finner oss i de dumaste påbud och sedan har vi ett samhälle som det vi har. Heders därför åt tidskriftsförlaget Allers som verkligen drar den skamliga svenska skattelagstiftningen fram i ljuset. Dagstidningar behöver inte betala moms. De är till och med befriade från att betala moms på det tidningspapper de köper. Veckotidningar betalar däremot inte bara moms utan också reklamskatt. En närliggande förklaring är att socialdemokratiska partiet äger många dagstidningar, men bara en enda veckotidning.

Dagstidningarna har sedan länge marscherat in på veckotidningarnas marknad genom färgglada helgbilagor. De bilagorna har varit skattefria. Nu slår veckopressen i form av Allers förlag tillbaka. De startar helt enkelt en dagstidning som de kallar Dagens Radio. Den säljs inte särskilt brett. Men en gång i veckan kommer bilagan Se & Hör, som är en effektiv konkurrent till Expressens och Aftonbladets TV-bilagor. Genom den formella "Dagens Radio" anser sig Allers ha klarat av de formella reglerna för att producera en momsfri tidning.

Svenska kyrkan slickar överhetens r..

Svenska Kyrkan ställer snällt upp när Makten talar. Senaste exemplet är att Svenska Kyrkan vägrar att döpa personer som ber om dopet! Det är Invandrarverket som bett att Svenska Kyrkan inte ska döpa personer som ännu inte fått uppehållstillstånd. Kommer den prospektive medlemmen från ett muslimskt land kan det nämligen bli problem om vederbörande återvänder som nydöpt kristen. Svenska Kyrkan finner sig naturligtvis i Invandrarverkets krav att denna försvarande omständighet inte ska läggas någon troende till last. Övriga samfund, till exempel pingströrelsen, har högaktningfullt bett

Invandrarverket dra dit pepparn växer och döper dem som så önskar.

Nej till EU fick tvivelaktig vice ordförande

Många av Contras läsare och även en av redaktionens medlemmar röstade nej i folkomröstningen om svenskt medlemskap i Europeiska Unionen. Men sympatierna för organisationen Nej till EU är trots det minimala. Som vår nej-röstande redaktionsmedlem uttryckte det: "Varje gång jag hörde någon från Nej-sidan yttra sig var det nära att jag ändrade mig till ett ja. Men ja-sidans argumentation återförde mig till ett nej. De tog ju avstånd från allt det som jag trots allt kunde uppfatta som positivt hos EU".

Misstron mot Nej till EU har förvisso inte minskat sedan det avslöjats att före detta riksdagsledamoten Ingela Mårtensson valts till vice ordförande i organisationen. Ingela Mårtensson deltog 1986 i ett kommunistiskt propagandajippo i Köpenhamn, som arrangerats av KGB.

Res till Libanon – socialen betalar!

I Kungälv vägrade socialen att betala 33 140 kronor för en resa för en mamma och hennes fyra barn till Libanon. Familjen ville "känna sig för" om det var dags att flytta tillbaka. Socialen avslöj begäran och mamman överklagade till länsrätten som gav henne rätt. Klart att socialen skulle betala resan, för att ge familjen en "skälig levnadsnivå". Men nämnden betalade inte utan överklagade till kammarrätten och regeringsrätten. När så småningom regeringsrätten förklarar att den inte beviljade prövningstillstånd hade kvinnan redan genomfört sin resa – på egen bekostnad. Nämnden ansåg då att det var bevisat att hon haft tillräckligt med pengar och att hon därför inte var berättigad till bidrag. För detta "domstolstrots" är nämnden nu av länsstyrelsen misstänkta för tjänstefel, vilket kan ge nämndens ledamöter fängelse!

Markägare tvingas betala för konkursbo

Percy Karlsson har genom arv (och utköp av andra dödsbodelägare) blivit ägare till

en gård utanför Kungälv. På gården fanns två tankar med asfaltmassa som tillhörde en konkursad färg- och fernisefabrik som haft verksamhet på gården för länge sedan. Konkursen inträffade 1975 och Karlsson blev ägare till gården 1980. Trots det har myndigheterna med vite förelagt Percy Karlsson att ta hand om avfallet. Efter fem års juridiska strider gav Percy Karlsson upp, sågade upp tankarna och transporterade innehållet till ett destruktionsföretag i Göteborg. Han anser att process- och saneringskostnader summerar till 100 000 kronor.

Dyrt att administrera bidrag

En studie som gjorts för Huddinge kommun visade att det kostade 25 miljoner kronor att administrera socialbidrag som också uppgick till 25 miljoner kronor. Handläggningen måste ha skett mycket omsorgsfullt för de tjänstemän som skötte bidragen klarade av i genomsnitt 2,1 ärenden per dag.

Bortförd till ålderdomshemmet

Tidigt på morgonen, innan mannen ens vaknat, kom socialen och knackade på hos en 83-årig man i Pajala. Socialen hade bestämt att mannen skulle föras till ortens ålderdomshem. En hemsamarit som hjälpt mannen hade nyckel och släppte in socialtjänsten. Mannen bodde hos sin son och varken han själv eller sonen hade informerats att han skulle tvångsplaceras på "hemmet". Inte heller mannens dotter, som bor i Göteborg, hade informerats. Pappan var enligt bägge barnen vid normal hälsa för sin ålder och inte i behov av vård.

(Göteborgs-Posten)

Säger nej till diskriminerande avgifter – blir utan vatten

Henning Seiler i Veinge protesterar mot Laholms kommuns vattentaxor. Henning Seiler bor i en villa där han under några år har hyrt ut en del som affärslokal. I så fall ska han enligt kommunens VA-taxa betala en högre avgift. Henning Seiler hävdar att det inte kan vara förenat med olika kostnader om han hyr ut en del av lokalen eller inte – den rörliga avgiften skulle ja ta hand om eventuell högre vattenförbrukning. Henning Seiler har därför vägrat att betala och har nu skulder på över 22.000 kronor. Laholms kommun har svarat med att stänga av vattnet och Henning bär därför hem

om eventuell högre vattenförbrukning. Henning Seiler har därför vägrat att betala och har nu skulder på över 22.000 kronor. Laholms kommun har svarat med att stänga av vattnet och Henning bär därför hem vattnet i dunkar och påpekar att det finns domstolsutslag på att en kommun inte får ta överpriser och tjäna pengar på vare sig vatten- eller elförsörjningen i kommunen.

(*Göteborgs-Posten*)

Sverige i botten

Den årliga internationella jämförelsen mellan levnadsstandarden i olika OECD-länder placerar Sverige nästan i botten. Spanien, Portugal och Grekland ligger efter i jämförelsen, medan samtliga övriga nitton OECD-länder ligger före Sverige, när man ser på en köpkraftsjusterad nettoinkomst för en tvåbarnsfamilj med normalinkomst från en inkomsttagare. Om jämförelsen istället avser en genomsnittlig ensamstående arbetare har även spanjoren kommit förbi svensken – men å andra sidan har finländaren trillat ned efter, så vi får behålla vår tjugondedeplats. I de "normala" OECD-länderna har de två normalinkomsttagarna ungefär femtio procent högre nettoinkomst att leva på än i Sverige. Jämförelsen tar hänsyn till olika former av skatter och bidrag och naturligtvis till att vissa tjänster (som till exempel sjukvård) kan vara subventionerade. Om vi ser på toppnoteringarna kan den ensamstående

svenskens 92.800 kronor netto jämföras med schweizarens 157.300 och tvåbarnsfamiliens 106.500 kronor i Sverige kan jämföras med luxemburgarens 184.900 kronor.

Svenskt bistånd ineffektivt

Sverige satsade tre miljarder kronor på bistånd till Nicaragua under det socialistiska mellanspelet i detta centralamerikanska land. Biståndet har nu granskats av Sekretariatet för analys av utvecklings-samarbetet (SASDA) genom professor Mats Lundahl och fil dr Jaime Behar, bäge vid Handelshögskolan i Stockholm. Forskarnas slutsats är att biståndet var ineffektivt. Stora summor satsades på misslyckade investeringar inom gruv-, skogs- och energiindustri. SIDA var också dåligt på att utvärdera biståndets effekter.

Mycket bättre var det inte i Tanzania, som tillhört Sveriges största mottagare av bistånd, sammanlagt 18 miljarder kronor. Svenska pengar har i stor utsträckning gått till att backa upp den socialistiska regimens misslyckade experiment. Till och med satsningar på vattenförsörjning, pappersmasseproduktion och folkhögskolor har misslyckats. Tanzania förvandlades under president Julius Nyerere från en välmående nation till ett av världens allra fattigaste. När eländeskurvan nu tycks ha vänt, så var det förvisso inte Sveriges förtjänst. Det var Internationella Valutafonden som krävde nytänkande vad gäller valutakurser, frihandel och budgetunderskott.

Studien om Tanzania har gjorts av Arne Bigsten och Eva Julin vid Göteborgs Universitet i samarbete med Stephen O'Connell vid Oxford University.

(*Från Riksdag & Departement*)

Bara facket medlemmar fick jobba

Pååls bageri i Göteborg har en överenskommelse med facket om att bara medlemmar i facket får den nödvändiga dispensen för att jobba på nätterna. Utan dispens från facket inget natt- och helgjobb. Och utan natt- och helgjobb blir lönen 4.000 kronor per månad lägre än annars. På centralt håll ingår ingen monopolklausul för facket – en sådan är till och med i strid mot andan i lagstiftning och avtal på den svenska arbetsmarknaden. Men på det lokala planet är alltså en sådan klausul genomförd på Pååls.

Emigration för Sveriges unga...

Det enda alternativet är snart emigration för Sveriges unga skrev professorn i nationalekonomi och förre socialdemokratiska riksdagsmannen Bo Södersten i Dagens Nyheter i början av året. Han utnämner i artikeln vice statsminister Mona Sahlin till "den politiska infantilismens främsta företrädare" och utvecklar det bland annat på följande sätt: "De senaste 25 åren har präglats av ekonomiska vanvettigheter en masse. Ändock lutar jag numera åt att det grundläggande svenska problemet inte längre är av ekonomiskt slag. Det är av moralisk art. Den svenska politiken har under det senaste kvartssekklet präglats av en alltmer tilltagande politisk korruption... Det senaste kvartssekklet har främst karaktäriserats av att politiker sökt köpa politiskt viktiga grupper med nya förmåner på skattebetalarnas bekostnad i avsikten att få behålla eller på nytt erövra makten... Därför lovar politikerna de som är arbetslösa, de som är halv arbetslösa och de som i största hand utnyttjar dagens system: rösta på oss så får ni ha era privilegier kvar!... Så har den politiska korruptionen år efter år fått fortsätta. Resultatet har blivit ett samhälle präglat av irrationalitet och skatteslaveri. Politiker utan varje form av respekt för andras pengar har i första hand febrilt letat efter nya skatte-källor för att möjliggöra nya köp av röster."

Fick bygga bensinstation, men fick inte sälja bensin

Bengt Alfredsson ägde under många år Jets bensinstation i Stenungsund. När Jet beslutade att flytta till en annan plats skaffade Alfredsson en ny intressent, Texaco. Han hade tillstånd att bygga bensinstationen, som skulle vara lite annorlunda än Jets. Men kommunen ville bli av med stationen, trots att tillstånd fanns. Hade man ändrat på stadsplanen hade Alfredsson blivit berättigad till skadestånd. Så kommunen kom på en annan väg. Hans tillstånd att hantera brandfarliga varor drogs in av hälsoskyddsnämnden och med den lösningen skulle kommunen klara sig utan skadestånd. Efter långa juridiska turer och diskussioner slutade det ändå med att kommunen betalade skadestånd (200.000 kronor), vilket dock sannolikt var betydligt lägre än vad som blivit fallet om kommunen genomfört en stadsplaneändring.

UTLANDS-NYTT

Labours ledare arbetade åt KGB?

Michael Foot, en gång vänsterinriktad ledare för det brittiska labour-partiet, har anklagats för att ha arbetat för den sovjetiska underrättelsetjänsten KGB. Det är två före detta KGB-medarbetare som i den ansedda tidningen Sunday Times pekar ut Foot och hävdar att han bland annat fått ekonomiskt stöd för att starta den vänsterinriktade tidningen Tribune på 1960-talet. En av de två KGB-männen är Oleg Gordievskij, som är känd som trovärdig KGB-avhoppare på hög nivå. Han arbetade som dubbelagent på den sovjetiska ambassaden i London och bidrog bland annat till att avslöja Stig Bergling som sovjetisk spion.

Michael Foot själv förnekar helt påståendena från de avhoppade KGB-männen.

Sossepamp var kommunist-agent

Den östtyska säkerhetstjänstens arkiv avslöjar nu den ena sossepampen efter den andra. Senast i raden är västtyska socialdemokratiska partiets parlamentariske administratör från 1975 Karl Wienand. Stasis arkiv avslöjar att han jobbade åt dem. Wienands engagemang i Stasi var känt för Willy Brandt när han avgick efter skandalen med Günther Guillaume. Han visste att om han skulle klara Guillaume-krisen, skulle en ny kris kunna dyka upp snabbt.

Brandts avgörande skäl för att avgå i samband med Guillaume-affären var dock ett annat enligt den tyska tidskriften Focus. Tidskriften baserar sina påståenden på korrespondens mellan chefen för Bundeskriminalamt Horst Herold och Brandts egen inrikesminister Hanns-Dietrich Genscher. Brandts stora problem var hans stora aptit på kvinnosällskap – och att det var Guillaume som skaffade fram nya kvinnor och även i viss mån övervakade mellanhavandena. Guillaume arrangerade exempelvis möten med kvinnliga journalister, men även tillfälligt bekanta och prostituerade. När Brandt åkte med ett specialtåg tillbringade han natten i en kupé med en av Guillaume ordnad dam med Guillaume i kupén bredvid. Enligt Focus hotade Guillaume att avslöja allt under

rättegången och Brandt ansåg inte att han skulle klara av den storm som då skulle uppstå. Eftersom Brandt redan avgått blev Guillaumes hot ganska tomt och han valde att aldrig sätta det i verket.

Och Öst var det Stasi som styrde idrotten...

Det var Stasi som styrde den omfattande dopingverksamheten i den östtyska idrottsrörelsen. Det kan avslöjas sedan arkiven öppnats i Öst. Stasi tog över verksamheten 1971 och utvecklade nya preparat vid Institutet för forskning och fysisk kultur och sport i Leipzig.

Den tyska tidningen Stern hävdar att mellan 1 000 och 1 500 läkare ska ha varit inblandade i dopingaffärerna. Det handlade bland annat om användning av köns-hormoner. För att förhållandena inte skulle läcka ut till skada för enskilda idrottsmän hanterades all dokumentation med sifferkoder istället för namn som identitet.

Forskarna Brigitte Berendonk och Werner Franke hävdar dock att de knäckt koderna i 281 fall. Bland de avslöjade idrottsmännen finns friidrottarna Heike Drechsler, Marita Koch och Udo Beyer. Frank hävdar att flera av de dopade idrottsmännen avlidit i leverskador.

Men Stasis fingrar sträckte sig längre än till doping. I en normal idrottstrupp var ett flertal deltagare själva Stasi-agenter. I dokumenten har det till exempel varit möjligt att konstatera att 35 av 176 östtyska idrottsmän vid OS i Lake Placid 1980 var informatörer. Därtill kom 10 tränare, 16 ledare och 9 journalister.

Farligt ämne för kineser

Den kinesiske författaren Ma Shao-hua greps för att ha försökt "förvirra massorna", sedan han gett ut en bok om händelserna i Östeuropa mellan 1989 och 1993. Boken kom först ut på ett kinesiskt förlag, men stoppades nästan omgående, sedan censorerna blivit varse att kritiken mot utvecklingen i Östeuropa också kunde tillämpas på Kina...

Dödsstraff i Kina

Bar på ett drygt halvår har nära 500 personer dömts till döden i en enda provins, Yunnan, i Kina. Domarna har avkunnats

för knarkbrott. Ytterligare 500 personer har dömts till långa fängelsestraff.

Atombombsprov drabbade 45 000 ryska soldater

Den sovjetiska krigsmakten lät i september 1954 spränga en atombomb ungefär 100 mil sydost om Moskva, nära Uralbergen. Syftet var att testa möjligheterna att föra strid efter en atombombssprängning och 45 000 soldater kommenderades in i området en timme efter sprängningen. Då var hettan fortfarande stark och det var omöjligt att till exempel använda gasmask. Soldaterna saknade helt skyddsutrustning mot den radioaktiva strålningen och flertalet avled efter manövern. Idag finns bara ett fåtal kvar i livet. Också lokalbefolkningen drabbades hårt och många har sedan dess avlidit i cancer.

(Idag, Göteborg)

Attentat planerades mot Nurejev

Oleg Kalugin, sovjetisk spionchef i Storbritannien, redogjorde för en tid sedan för sitt uppdrag att utsätta den avhoppade sovjetiske dansören Rudolf Nurejev för ett attentat, så att han inte längre skulle kunna dansa. Nurejev ansågs vara världens främste balettdansör och det ansågs vara ett stort prestigenederlag för Sovjet att Nurejev hoppade av till Väst. Kalugin fick till uppdrag att arrangera en olycka så att Nurejev inte längre skulle kunna dansa. I sista stund, 1962, fick han kontraorder och attentatet inställdes.

Istället inriktades KGBs ansträngningar på att förtala Nurejev. Till en del var förtalskampanjen sann, eftersom den inriktades på Nurejevs homosexuella läggning. Han avled i AIDS i Paris 1993.

Avhoppare berättar om Nordkorea

Den nordkoreanske löjtnanten Kim Young-Sun hoppade för en tid sedan av till Sydkorea och framträdde på en presskonferens. Han berättade att det var brist på mat inte bara för civilbefolkningen, utan också i den privilegierade nordkoreanska armén. Ibland hade soldaterna länsat civila förråd för att få mat för dagen. Kim hävdade också att Nordkorea upptagit opiumodling för att få in hårdvaluta. Opium smugglades ut på den internationella narkotikamarknaden (för ett par decennier sedan

ut på den internationella narkotikamarknaden (för ett par decennier sedan avslöjades att den nordkoreanska ambassaden i Stockholm finansierade sin verksamhet genom att sälja sprit som tagits in skattefritt för "diplomatiskt bruk")

När det gällde livsmedelssituationen och opiumodlingen hade Kim förstahandsinformationer. Men han hade via kollegor även fått information om atomforskningskomplexet Yongbon, som enligt Kim, hade drabbats av en olycka med hundratals döda när man försökte flytta en kärnreaktor inför en kontroll från internationella atomenergiorganet IAEA. IAEA fick då aldrig tillträde till anläggningen.

Enligt Kim hade vidare tio höga officerare avrättats sedan de försökt störta dåvarande presidenten Kim Il Sung och hans son, nuvarande ledaren i Nordkorea Kim Jong Il. (Idag, Göteborg)

Den nygamla (kommunistvänliga) regimen i Rumänien har plockat fram den gamle Hitler-samarbetsmannen Ion Antonescu som förebild. Här de två potentaterna på en gammal arkivbild.

I Grekland lever gamla gudar...

Grekland är snart det enda landet i Europa där gammeldags dogmatisk socialism härskar. Den äldre premiärministern Andreas Papandreu tvekar inte att ingripa i sådant som en demokratisk ledare håller sig för god för. När det statliga TV-bolaget ET-1 inte började nyhetssändningen med ett inslag om ekonomiminister Georgios Yennimatis begravning såg Papandreu personligen till att chefen för redaktionen, Dimitris Katsimis, fick sparken.

Ungefär samtidigt antog det grekiska parlamentet lagar som berövar den gamla grekiska kungafamiljen rätt till pass och även beslagtar familjens egendom i Grekland. Beslutet är enligt oppositionen i strid mot grundlagen.

Svenska staten sålde andras hus

Under 1986 träffade svenska staten en överenskommelse med dåvarande Östtyskland om att för en klumpsumma på 70 miljoner kronor ge upp alla anspråk på svenskägd egendom som beslagtogs av den socialistiska östtyska staten. De svenska storföretagen löste problemet genom att överlåta egendomen till utländska dotterbolag, främst naturligtvis västtyska

sådana. Genom detta har de nu fått tillbaka flera fastigheter efter Murens fall. Stora fick till exempel en tomt värd ett par hundra miljoner kronor i absoluta centrum av (östra) Berlin. Tomten ägdes av Swedish Match, som köpts upp av Stora. För privatpersoner och mindre företag fanns inte den möjligheten. Några tilldelades en del av den ersättning som svenska staten fick. Andra fick inget alls. Trots att svenska staten "sålde" deras egendom. När lagstiftningen om återlämning av förstatligad östtysk egendom antogs undantogs, på grund av avtalet, svenskägd egendom. Samma gällde för övrigt Finland och Österrike, som träffat avtal liknande det svenska.

En av de som blev berövad egendom på detta sätt var Thomas Ahlström från Göteborg, vars farfar på 1930-talet köpte ett hus utanför Dresden för 3,2 miljoner kronor. Thomas Ahlström fick aldrig information om svenska statens avtal med Östtyskland. Han fick inte heller en krona i ersättning av de 70 miljoner som Sverige fick från Östtyskland. Nu driver advokaten Detlev Stoecker process om Thomas Ahlströms och sju andra svenskers fastigheter i Tyskland. Dock utan något som helst intresse från svenska statens sida.

Socialister är banditer

Fotografen bakom det italienska klädföretaget Benetton's provokativa reklam-bilder, Oliviero Toscani, blev för några år sedan kontaktad av socialistpartiets ledare (tidvis har han också varit premiärminister) Bettino Craxi. Han ville att Toscani skulle göra en kampanj åt socialistpartiet. Toscani var med på noterna och föreslog att texten på affischerna skulle vara "Alla socialister är banditer". Craxi tackade nej. Toscani säger att han tycker illa om all politik och alla politiker. Craxi, som nu står under åtal för korruption i Italien, befinner sig i sin lyxvilla i Tunisien och vägrar att återvända till sitt hemland.

(Dagens Industri)

Kamp för fri radio

En kamp om radiovågornas frihet, som påminner om den svenska kampen på 1960-talet, har uppstått på Taiwan i Republiken Kina. Myndigheterna vill hålla en hård kontroll över vad som sänds via etern, samtidigt som en rad yttrandefrihetsaktivister anser att regeringens ingripande begränsar de demokratiska rättigheterna. Flera stora radiostationer har drivits utan myndigheternas tillstånd och ägarna har haft reservstationer i beredskap, som har kunnat tas i drift om myndigheterna skulle slå till.

Fram till förra året gick det inte alls att få tillstånd för radiosändningar. Nu är detta möjligt, men "radiopiraterna" har nekats tillstånd.

(The Economist, London)

Rumänska ledare lyfter fram gammal nationalsocialist i ramplyset

Marsalken av Rumänien, Ion Antonescu, var diktator i Rumänien under Andra världskriget. Han såg till att Rumänien allierade sig med Adolf Hitlers Tyskland. Han såg till att hundratusentals rumänska judar dödades eller fördes till koncentrationsläger i Polen. Trots Antonescus bakgrund sände den rumänska statskontrollerade televisionen för en tid sedan en dokumentärfilm där Antonescu framställdes som en stor patriot. Regeringstjänstemän deltog vidare för en tid sedan vid avtäckningen av en Antonescu-staty.

(The Economist, London)

Kalla krigets hjältar:

Humanisten Andrej Sacharov

Av Tommy Hansson

Andrej Sacharov var den andre mottagaren av Nobels fredpris som under prisets långa historia av sin egen regering inte tilläts personligen ta emot priset vid ceremonin i Oslo. Den förste var den antinazistiske pacifisten Carl von Ossietzky, som tilldelades priset för år 1935 (han satt vid tillfället i koncentrationsläger, där han senare avled).

Sacharov är parallellt med Solzjenitsyn den mest kände av det moderna Sovjetunionens systemkritiker och en av dem som mest effektivt bidrog till att undergräva den kommunistiska diktaturen.

Till skillnad från Solzjenitsyn var den 1989 avlidne Andrej Sacharov inte religiös. De båda oliktankande ryska giganterna hade därför från och till sina meningsskiljaktigheter, även om de i grunden alltid djupt respekterade varandra. Sacharovs engagemang besjålades av en djup humanism och en liberal tolerans som inte ryggade tillbaka inför någonting. Han förblev genom alla prövningar – och de var många och svåra – den vänfaste frihetskämpen, som i kommunismen såg ett dödligt hot mot mänsklig värdighet och demokrati.

Andrej Dmitrijevitj Sacharov föddes den 21 maj 1921 i Moskva. Han var följaktligen i varje avseende en produkt av det revolutionära Rysslands skolgång och högre utbildning. Fadern var fysiklärare och populärvetenskaplig författare. Vid sjutton års ålder vann Sacharov inträde vid fysiska fakulteten vid Moskvas universitet och utexaminerades fyra år senare – 1942 – med det höga betyget *summa cum laude*.

Eftersom det andra världskriget rasade som värst anlätades den unge Sacharov av

rustningsindustrin som ingenjör. Han gjorde sig tidigt bemärkt, och efter kriget fortsatte han med högre studier i fysik vid Moskva-universitetet där han fick den senare (1958) nobelpristagaren Igor Tamm som handledare.

"Vätebombens fader"

Andrej Sacharov har inte utan skäl kommit att kallas "den sovjetiska vätebombens fader". 1948 hade han försvarat sin doktorsavhandling i fysik och i samband därmed blivit delaktig i projektet att utveckla sovjetiska kärnvapen. På kort tid blev han detta projekts chefsteoretiker. Han ansåg vid denna tid att det var utomordentligt viktigt att Sovjetunionen fick kärnvapen, så att man kunde mäta sig med För-

enta staterna i det kalla kriget.

Genom Sacharovs insatser kunde ryssarna utveckla en vätebomb som var avsevärt lättare i vikt än USAs motsvarighet. Detta berodde på att ryssarna använde sig av fast litium med deuterium och tritium i stället för flytande. Den 12 augusti 1953 blev den sovjetiska vätebomben klar för militär användning; provsprängning skedde på Wrangel-ön. Sacharov ogillade av uppenbara skäl benämningen "den sovjetiska vätebombens fader" och framhöll, att han bara var en medlem i ett forskarlag som arbetade mot samma mål. För övrigt arbetade Sacharov också på att finna metoder för atomkraftens fredliga användning.

Mot slutet av 1950-talet blev Andrej Sacharov mer och mer kritisk mot det sovjetiska atomprogrammet. 1957 insåg han att kärnvapenprov i atmosfären har en skadlig inverkan på miljön och människorna. Han var då delvis påverkad av debattinlägg som gjorts av Albert Schweitzer och Linus Pauling. Vid denna tid genomförde såväl ryssar som amerikaner en lång rad provsprängningar med kärnvapen.

Det var 1958 som Sacharov för första gången hade en öppen konflikt med Sovjets militär-industriella maktapparat, detta sedan han sökt förhindra sovjetiska kärnvapenprov. Efter sammanstötningar med den sovjetiske partichefen Nikita Krusjtjev i början av 1960-talet fann sig Sacharov snart vara ute "i kylan".

Under sin materiellt och socialt privilegierade tid som chefsteoretiker för alla sovjetiska kärnvapenprojekt samlade Sacharov förnäma utmärkelser på hög – förutom de obligatoriska Stalin- och Lenin-prisen blev han tre gånger Socialistiska arbetets hjälte, den främsta hedersbetygelse en sovjetisk medborgare kunde få. Lönen blev därefter, och Sacharov blev en med sovjetiska mått förmögen man.

1968 tog han det drastiska steget att skänka alla sina tillgångar (139 000 rubler, då för tiden motsvarande mellan 700 000 och 800 000 svenska kronor) till

Andrej Sacharov fick Nobels fredspris 1975.

Sovjetunionens Röda kors-kliniker. Han kom senare att ångra detta steg, eftersom han hellre hade velat att pengarna skulle bilda en fond för politiska förföljda.

En varnande röst

1964 utsträckte Sacharov sin kritiska verksamhet inom vetenskapen. Han angrep detta år den så kallade Lysenko-falangen inom den sovjetiska genetiken samt undertecknade 1966 ett kollektivt brev riktat till den 23:e partikongressen, i vilket ett antal bemärkta sovjetiska kulturpersonligheter varnade för ett återupptagande av Stalin-kulten.

Lysenko hette den ökände charlatan, som under Stalin kategoriskt förnekade genernas betydelse som materiell grund för upplagring av arvsfaktorer. Lysenkos förnekande av arvsstrukturen var ingenting annat än en marxistisk tillämpning på den biologiska vetenskapens område och innebar en katastrof för all seriös forskning i Sovjetunionen under flera decennier.

Mot slutet av 1960-talet började Sacharov alltmer komma in på politikens domäner och tog t ex 1966 parti för de lägerdömda författarna Julij Daniel och Andrej Sinjavskij. I juli 1968 blev Sacharov under "Prag-vårens" inflytande klar med den lilla skriften *Tankar om framåtskridande, fredlig samexistens och intellektuell frihet*.

Som författare kan Sacharov naturligtvis inte jämföras med Solzjenitsyn. Men genom sprängkraften i sina åsikter blev Sacharov en varnande intellektuell röst, som inte bara påvisade ihålligheten i det kommunistiska systemet i sitt eget hemland och i Östeuropa – utan också såg faran med kommunismens spridning i så kallade intellektuella kretsar i väst.

Sacharovs skrift kunde i Sovjet endast spridas i underjordisk form men utgavs inom kort i en rad västländer, däribland Sverige. I skriften tog Sacharov upp en rad brännbara problem av typ världssvält, överbefolkning, miljöförstöring och inte minst kränkandet av mänskliga rättigheter i Sovjetunionen. Inlägget medförde att Sacharov framtogs sin höga lön och tjänsteställning; han avstängdes också från de hemliga vetenskapliga projekten. Däremot fick han fortsätta vara ledamot av den sovjetiska vetenskapsakademien.

Men medan Sacharov förföljdes i Sovjet hyllades han i demokratiska kretsar i väst som ett Sovjetunionens samvete och en humanismens och toleransens banér-

förare. 1968 hade hans första hustru avlidit, och ny livskamrat blev judinnan Jelena Bonner, vilken delade Sacharovs humanitära engagemang.

Hösten 1970 grundade Sacharov tillsammans med de båda forskarkollegerna A. N. Tverdochlebo och V. N. Chalidze den berömda Moskva-kommittén för mänskliga rättigheter, vars huvuduppgift blev att verka för frihet åt politiska fångar och mot varje form av förföljelse. Till och med Krusjtjev hade på sin tid tvingats konstatera, att "Sacharov gjorde ett starkt intryck inte bara på mig utan på alla andra. Han var en man med kristallklar moral..."

Sovjetmyndigheterna försökte komma åt Sacharov med en grotesk förtalskampanj. Men Sacharov gav sig ingalunda utan fortsatte att ta otaliga förföljdas parti i form av demonstrationer, manifestationer, petitioner, uppvakningar, presskonferenser, uttalanden etc. 1975 fick han så Nobels fredpris som den norska priskommittén tilldelade honom med motiveringen: "Sacharovs modiga försvar för andens frihet, hans osjälviskhet och starka humanitära övertygelser har gjort honom till en talesman för mänsklighetens samvete."

Obekvä

Som nämnts ovan blev Andrej Dmitrijevitj Sacharov under årens lopp av osjälviskt engagemang för demokrati och frihet beundrad i väst. Men han har inte alltid sagt och skrivit saker som fallit de västliga intellektuella på läppen. 1975 trycktes Sacharovs *Mitt land och världen* på svenska, och där är fredpristagaren ställvis rejält obekvä och skriver bl a följande (s 109):

"Jag har tidigare skrivit om den roll som 'vänsterns' position i USA och i hela västvärlden har spelat för den vietnamesiska tragedin. Dessa misstag har med vissa variationer upprepats också i andra fall. De vänsterliberala intellektuella är ofta beredda att stödja och försvara allehanda extremistiska och till och med terroristiska grupperingar i sitt land och i hela världen, om de bara skyltar med att de är 'vänster'. Samtidigt fördömer man skarpt dem som inte solidariserar sig med denna inställning och beskyller dem för konservatism och reaktionära tänkesätt. Detta utgör en oerhörd fara för mänskligheten."

När ryssarna invaderade Afghanistan 1979-80 protesterade Sacharov självklart mot detta övergrepp. Han uppmanade se-

dan omvärlden att bojkotta de olympiska propagandaspelet i Moskva 1980. Följden blev att han framtogs alla utmärkelser och priser för sina uppfinningar. Han deporterades 1980 till den för utlänningar "förbjudna staden" Gorkij (som numera åter heter Nizjnij Novgorod), där han och Jelena Bonner ständigt trakasserades av KGB.

1981 blev han emellertid som en hedersbevisning invald i den prestigefyllda franska vetenskapsakademien.

Frantisek Janouch konstaterade i en skrift till Sacharov i anledning av dennes 60-årsdag 1981 följande:

"Fallet med den store vetenskapsmannen och humanisten A. Sacharov är långt ifrån avslutat. Hans framtida öde beror till stor del på världsoptionens reaktion..." Dessa ord skulle visa sig bli profetiska. När Michail Gorbatsjov kom till makten i Moskva ringde han 1986 upp Sacharov i Gorkij och inbjöd honom att bosätta sig i Moskva. Det officiella Sovjetunionen, nu föremål för glasnost och perestrojkans omvälvning, hade över en natt åter slutit Andrej Sacharov till sitt hjärta.

Som kronan på sin offentliga karriär invaldes Sacharov 1989 i den sovjetiska folkkongressen, där han inför TV-kamerorna hårt angrep det kommunistiska systemet på sitt med aristokratiska "r" skorrande idiom.

Den 14 december samma år avled han. Han går till historien som en av de hjältar som starkast bidrog till Sovjetunionens och kommunismens fall.

Lenins arv – Sovjetunionen – enligt en västlig skämttecknare.

Contra i det postkommunistiska Rumänien:

De olycksbådande extremnationalisterna

Vi avslutar här artikeln som påbörjades i föregående nummer av Contra.

Det mest olycksbådande fenomenet i dagens Rumänien är Vatra Romănesca (Den rumänska härden), organiserad redan i februari 1990, formellt som en kulturell sammanslutning. Kort efter dess grundande började organisationen sprida flygblad med hatpropaganda, baserad på lögn.

Ungrarna kallas "denna lilla och onda minoritet", och en hotbild målas upp ("våra rumäner dödades bestialiskt", "vi får inte tillåta att den ungerska minoriteten förintar oss!") som sedan skulle motivera att helt få bort ungrarna och ungerska språket ur det offentliga livet: att "inga medlemmar av minoriteterna skall finnas i ledande ställning i någon institution" och så vidare.

I Vatrass manifest

I Marosvásárhely (rum. Tg. Mures; februari 1990) framförs organisationens program: "De nationella minoriteternas existens och aktivitet måste överallt hållas under ständig kontroll" (punkt 9). Till detta ändamål ville Vatra behålla säkerhetspolisen (Ceausescus allmänt hatade Securitate; punkt 10).

Punkt 15: "de anti-ungerska, anti-zigeniska och anti-tyska känslorna, som har mycket djupa rötter i rumänernas själ, kommer att propageras från första början, för att varje rumän skall se vårt slutmål, StorRumänien, i vilket det främmande elementet inte har någon plats och vilket vi inte tolererar. Tiden har kommit att vi med vilka metoder som helst, för all framtid, oåterkalleligen och säkert skall lösa minoritetsproblemet."

Punkt 16: "Transsylvanien var, är och kommer alltid att vara vårt! Men tyvärr är dess heliga rumänska jord ännu nedsmutsad av hunnernas (= ungrarnas), zigenarnas och andra folkresters asiatiska fötter. Låt oss förena oss och jaga ut dem från landet." Punkt 18: "Föreningens förstärkingsuppgift är förverkligandet av skrämelse i olika former. Således kommer motståndarnas mest begåvade ledare att elimineras eller sättas på neutralt område..."

Bakom staketet på bilden i den transsylvanska staden Cluj-Napoca – på ungerska Kolozsvár – pågår utgrävningar sedan i somras, av ungrarna ansedd som ett led i en pågående "rumänisering".

"För att förinta dem som ändå stannade kvar här kommer senare de mest effektiva metoderna att användas."

I mars 1990 organiserade Vatra en pogrom mot ungrarna i Marosvásárhely. De transporterade i bussar dit rumänska bönder vilka försågs med påkar och liknande vapen, bjöds på rikligt med sprit och fick höra grova lögn (till exempel att "ungrarna dödar rumänska barn i staden" varför de måste åke dit och rädda dem). 150 ungrare misshandlades, några till döds; författaren A Suto skadades svårt. Polisen, armén och president Iliescu gjorde inget för att i tid hindra våldsmännens framfart. Detta var det första klara tecknet på den nya regimens samarbete med Vatra Romănesca

Ceausescus lakej igår – chauvinistisk partisekreterare idag.

Den viktigaste synlige ledaren av denna organisation är C.V. Tudor, idag senator och också partiet Storrumäniens (România Mare, PRM) sekreterare. Under Ceausescu lovprisade han diktatorn: vi citerar endast ett avsnitt ur förordet till essäsamlingen *Stoltheten att vara rumän*, 1986, s. 9. Där skrev Tudor, efter att ha givit en subjektiv

bild av rumänsk historia, bland annat:

"Och om denna unika historias hela storhet är idag återinsatt i sin rätt... och om vårt Livs Äppelträd bär frukt i Fred och Rättvisa, och vi arbetar fria på vår tomt, och pratar fortfarande rumänska – ja, verkligen, allt detta kommer vi evigt att tacka Nicolae Ceausescu, Faderlandets underbara Hjärte, för! Han är Rumäniens överhuvud, till honom har ett land överlåtit att vaka över de fulla och rena Idealerna. Genom långa rötter har folket förberett sig till att lyfta upp honom, och han lyfte sig upp i tid, i det mest oroliga århundradet. Vi älskar honom och tillhör honom, vi följer honom i allt han gör..." och så vidare.

Denne C.V. Tudor har idag stort politiskt och psykologiskt inflytande i Rumänien, även utanför organisationen Vatra Romănesca och partiet StorRumänien. Vice ordförande i Vatra är G. Funar, den ökände borgmästaren i Kolozsvár (rum Cluj), som också är sekreteraren i PUNR (Den Nationella enhetens parti), som alltså är Vatrass politiska parti.

G. Funar och hans parti var djupt involverade i Caritas. Den startades 1991 i Kolozsvár (Cluj) med löftet om att drygt tre månader senare betala ut åtta gånger

insatt belopp. Hur många miljoner Funar privat och hans parti har fått vet ingen, men det torde röra sig om enorma summor. Det hela slutade hösten 1993: i fortsättningen betalades inte ut ett öre, inte ens insatt belopp. Eftersom massor av vanliga människor vid det laget satt in sina besparingar, blev folkets protester kraftiga och de fortsätter; i somras hungerstrejkade dusintals människor utanför stadshuset i Kolozsvár för att få tillbaka sina pengar. De har fått löften, men något mera torde de aldrig få.

Rosen, den nyligen avlidne rabbinen för judiska församlingen i Bukarest, sade om partiet Storrumänien att det är fascistiskt och att demokratin begår självmord om den tillåter dess fortsatta agerande. Rosen visste vad han talade om, men för utlandet bör kanske påpekas att fascisterna i Rumänien numera har anpassat sig till dagens krav: retorik om demokrati och fred, särskilt när de talar med utländska journalister och politiker. Men deras program, deras hatpropaganda och agerande överensstämmer med Hitlers rasistiska propaganda och inställning mot judarna och andra "icke-ariar."

Det extremt nationalistiska, chauvinistiska allmänna klimatet möjliggjorde rehabiliteringen av fascisterna Ion Antonescu, som redan sommaren 1940 beordrade dödandet av judar i Bessarabien. Totalt dödades 387 000 judar i Rumänien under de första åren av 1940-talet.

Fascister i Rumäniens regering

Regeringen har sedan länge samarbetat med extremisterna: Vatra, PUNR och Partiet StorRumänien (dessa partier fick sammanlagt cirka 14 procent av rösterna i valen på hösten 1992). I juli 1994 intensifierades samarbetet genom att två representanter av PUNR togs in som ministrar i regeringen, som alltså numera är Vacaroiu-Funars regering.

Oppositionstidningen România Liberas (940830) kommenterar:

"Det regerande partiet har åter demonstrerat för oss att varje illusion om att verklig demokrati införs i Rumänien är grundlös." Tidningen frågar varför regeringen tog detta steg: "Svaret förefaller enkelt även om vi endast undersöker den amerikanska administrationens ställningstagande till denna händelse".

USAs ambassad kommenterade högst diplomatiskt: "Vi är övertygade om att tveksamheten i Rumäniens politik angä-

ende medtagandet av PUNR i regeringen kunde vara grundlös och att den nya regeringen kommer att försöka uppnå ekonomiska framsteg i ett klimat av etnisk harmoni och politisk samstämmighet." Även Emil Constantinescu har nyligen offentligt meddelat att Richard Shifter, chef för Mellan- och Östeuropa inom USAs nationella säkerhetsråd och president Clintons rådgivare, yttrade att *det som är viktigt är stabiliteten av relationerna med Rumänien och inte PUNRs deltagande i regeringen* (tidningens kursivering).

Således, i förtäckta ordalag eller inte, Washington gav i praktiken grönt ljus för den nya regeringen.

Överdriver vi om vi säger att det här är frågan om samma sorts ljus som den dåvarande amerikanska administrationen gav Stalin för att kasta hälften av Europa i det kommunistiska mörkret? Kanske inte.

Det verkar klart att för Väst räknas mera de stora krigerna än människornas öden, vilka, när allt kommer omkring, är för små.

Lögnpropagandans resultat

Den chauvinistiska propagandan sprider dagligen lögnerna av den grövsta sorten. Ungarna utmålas som inkräktare ("bogzor"), barbarer utan kultur, "Europas kriminella", som "bara syftar till att återge Ungern hela Transsylvanien." Med detta "argument" avfärdas systematiskt all diskussion om vad som är rimligt i rättigheter för en minoritet, jämfört med Sydtyrolen, Belgien, Finland, Baskien och så vidare. Den mycket generösa minoritetslagstiftningen i Ungern beskrivs förvrängd, med lögnerna eller, om argumenten helt tryter, förlöjligas vissa detaljer. Rumäner som vågar förfäktas idén att ungrarna ändå borde ha normala rättigheter, förföljs; flera av dem såg sig tvungna att fly till Ungern! Ett färskt fall är dr Octavian Buracu. Han blev 1992 ordförande för Dialog Interetnic (Mellan-etnisk Dialog) i Kolozsvár, en organisation med målsättningen att väcka förståelse och samförstånd mellan ungrarna och rumänerna.

Pressen och lokalradion startade omedelbart en förtalskampanj mot honom, och i juni 1993 avskedades han från sin arbetsplats. Efter en resa till Ungern, där han diskuterade metoder för att skapa fred mellan ungrarna och rumäner med ungerska parlamentets talman och med regeringen, igångsattes på lögnaktig grund en rättslig process mot Buracu. PUNRs män

har hotat att döda honom. Europaparlamentet har (B 3-0468/94) krävt att attackerna mot Buracu skall sluta; denna skrivelse sändes till Europarådets sekreterare och till rumänska regeringen.

För den svenska allmänheten förefaller det naturligt att någon gränsändring inte kan komma ifråga: uppfattningen inom FN och bland stormakterna är att gränserna skall bestå – och detsamma står i Helsingfors-överenskommelsen. Ungerska regeringen har upprepade gånger försäkrat att den inte har för avsikt att ändra gränserna; detsamma har den Ungerska demokratiska sammanslutningen i Rumänien gjort. Talet om att "ungarnas krav på rättigheter är bara en början till att återföra Transsylvanien till Ungern" är således grundlöst. Tyvärr vet den rumänska allmänheten inte detta.

Rättare, de flesta är vilseledda i frågan: redan Ceaucescu hotade med "den ungerska faran." Resultatet av allt detta är att fascisterna har lyckats att genom lögnerna få majoritetens instämmande i att den stora ungerska folkgruppen inte skall få några rättigheter!

Problemet: Upplýsa massorna

Den demokratiska oppositionen kämpar mot fascisterna, men den är i ett svårt läge. UDSR och några demokratiskt sinnade rumäner har under de gångna snart fem åren gjort stora ansträngningar för att upplysa den rumänska allmänheten, främst i form av tidskrifter, som till exempel ovan nämnda Dialog Interetnic. Kvantitativt är dock dessa aktiviteter försvinnande små. En kraftig upplysningsverksamhet skulle behövas för att 1) informera de rumänska massorna om vissa sanningar, som de inte fått höra i årtionden; 2) klargöra att Europa bestämt avvisar fascismen, och att dess aktivitet redan orsakat stora skador genom att hindra en normal, demokratisk utveckling och ekonomisk nyorientering; och 3) övertyga dem att det inte är i rumänska folkets intresse att de nationella minoriteterna försvinner ur landet. En sådan verksamhet borde föras i radio och television, dagligen, målmedvetet och med de bästa krafterna.

Men som det nu ser ut, har fascisterna stora chanser att leda utvecklingen i Rumänien och om USA ställer sig likgiltigt till fascisternas framfart i detta för dem avlägsna land, borde Västeuropa veta bättre!

KdSare vill förbjuda vattenklosetter!

Miljöfanatismen har vi då och då behandlat i *Contra*. Eftersom vi är motståndare till varje form av extremism faller det sig naturligt för oss att också ta avstånd från den gröna varianten. Många av 60- och 70-talens vänsteraktivister är dessutom i dag miljöaktivister, ofta också av extrem karaktär.

Som bekant återfinns de flesta miljöfanatiker i Miljöpartiet de gröna, som gjorde ett anmärkningsvärt bra val i höstas. Men den gröna galenskapen är inte förbehållen ett visst parti utan finns sannolikt inom de flesta partier (här avses naturligtvis inte ett sansat miljöengagemang som de allra flesta av oss faktiskt har). Ett exempel gavs nyligen i Södertälje, där två kvinnliga kommunalpolitiker från Kristdemokratiska samhällspartiet (KdS) väckte en motion i fullmäktige om att förbjuda vattentoaletter. Ja, ni läste faktiskt rätt.

Ullabritt Karlsson, gruppleadare i kommunfullmäktige för Södertälje KdS, samt ledamoten Ingrid Ahlman, skrev en motion med rubriken "Kretsloppsanpassat avloppssystem" som lades fram i fullmäktige den 30 januari 1995. Motionen är så pass anmärkningsvärd (för att uttrycka sig snällt) att här skall anföras några citat ur densamma:

"Vår nuvarande WC-kultur innebär ett slöseri både med friskt sötvatten och den näring som finns i människans urin och fekalier (exkrement, förf. anm).

Ett systemskifte till kretsbaseerade toaletter skulle innebära en vinst både för Östersjön genom minskat närsaltsläckage och jordbruket, som istället för ett förorenat reningsverksslam får tillgång till en högkvalitativ näringstillgång...

Detta systemskifte låter sig inte göras över en natt. Det är snarare det 100-åriga perspektivet som är utgångspunkten i kommunens Agenda 21-arbete, som får gälla.

Men Kristdemokraterna vill att styrmedlen införs redan idag.

Mot bakgrund av detta anser vi att Södertälje kommun bör utreda vilka alternativ till den normala vattentoaletten som finns tillgängliga och konsekvenserna av ett förbud mot vattentoaletter i nyproduk-

053
**Kristdemokratiska
Samhällspartiet**

MOTION

Till Kommunfullmäktige

tion av hus från och med 1998-01-01 och ej heller (sic) vid renovering från år 2000-01-01.

Vidare bör Södertälje kommun fatta ett principbeslut om att stimulera installationer av kretsloppsanpassade toaletter i alla typer av fastigheter. Detta bör ske genom information och byggandet av en demonstrationsanläggning t ex i någon av kommunens offentliga lokaler.

Parellellt med utbyte av toalettsystem måste självklart en organisation för uppsamling, transport, behandling och nyttiggörande av toalettavfallet komma igång."

Motionen utmynnar i detta yrkande:

"Kommunfullmäktige uppdrar åt Tekniska nämnden

a) att utreda tillgängliga alternativ av kretsloppsanpassade avloppssystem och att i samråd med Byggnadsnämnden och Miljönämnden utreda konsekvenserna av ett förbud mot vattentoaletter i nyproduktion av hus...

b) samt utarbeta en plan för avveckling av nuvarande avloppssystem."

Där får alltså alla vi som inbillat oss att införandet av vattenklosetten (WC) var en betydande sanitär landvinning. KdS-damerna i Södertälje vill tydligen ha tillbaka spyflugor, råttor och andra hemtrevliga konsekvenser av torrdasset, för att inte tala om urin- och exkrementstanken. Lantbrukarna kommer fortsättningsvis att upp-

muntras gödsla åkrarna med folkskit. .

Om Karlsson/Ahlman fngs sin vilja igenom (vilket Gud förbjude) skulle det tillskapas ett skrå av latrintömmare, vilket kanske marginellt skulle minska arbetslösheten. Vidare skulle rått- och insektsbekämpandet utan tvivel komma att få ett uppsving.

Ullabritt Karlssons och Ingrid Ahlmans motion måste dock, allvarligt talat, tillhöra de fnoskigaste politiska dokument som sett dagens ljus under senare år. Det är något förvånande att det kommer från KdS, ett parti som eljest är värt respekt. Det kan alltså konstateras att miljöextremismen fortsätter att breda ut sig, till men för allmän måtta och sans och för vårt demokratiska system över huvud taget.

Argumentet att vi "slösar med sötvatten" genom WC-systemet är förfelat, eftersom det ingalunda råder någon vattenbrist i Sverige. Det vatten som spolas ner försvinner ju inte heller utan återinträder – via reningsanläggningar – i kretsloppet.

Slutligen föreslås att KdS-kansliet i Södertälje – med tanke på kommunens ekonomiska kris givetvis för egen kostnad – inrättar den demonstrationsanläggning man talar om i motionstexten.

Fast egentligen finns bara en sak för fullmäktige att göra: spola motionen!

Tommy Hansson

Riksdagens talman Birgitta Dahl:

Stödde folkmordet i Kambodja

I Contra nummer 6 1994 presenterade vi den nya regeringens bakgrund. För många av regeringens ledamöter var det en föga smickrande beskrivning. Men dessvärre alldeles sann. Den här gången ska vi titta närmare på den person som sedan höstens val ikläder Sveriges näst högsta ämbete. Riksdagens talman Birgitta Dahl har en bakgrund som varm anhängare av folkmord på två miljoner oskyldiga människor...

Formellt är hon Sveriges andra dam. I praktiken var det ett sätt för Ingvar Carlsson att bli av med en omöjlig person, som hade ställt till det för honom i hans försök att föra en politik för landets ekonomiska överlevnad, om hon inte neutraliserades.

Men varför ska svenska folket drabbas av att Ingvar Carlsson är en svag ledare som inte kan få sin egen partiapparat att hålla efter de personer som inte kan beskrivas som annat än extremister?

När Birgitta Dahl utsågs till talman efter riksdagsvalet i höstas skrev Per Ahlmark en avslöjande artikel om Birgitta Dahl i Expressen med titeln "Birgitta Dahl och folkmordet". Den avslöjade Birgitta Dahls allt annat än sköna bakgrund som anhängare av folkmordsregimen i Kambodja och den kommunistiska diktaturregimen i Vietnam. Hur många miljoner människoliv den förstnämnda regimen hade på sitt samvete diskuteras av vetenskapsmännen. En vanlig uppskattning är omkring två miljoner. Om det ställs i relation till antalet invånare framstår Adolf Hitler som en ynkelig liten amatör. Pol Pot lyckades slå ihjäl en fjärdedel av landets befolkning. Hitler kom upp i blygsamma tio procent...

Men det var inte en Hitler-vän utan en Pol Pot-vän som valdes till Sveriges näst högsta ämbete.

Per Ahlmarks artikel byggde uppenbarligen till stor del på den väldokumenterade Contra-boken "Medlöparna" av Bertil Häggman. Där kan man svart på vitt läsa hur Birgitta Dahl uttalat sig under sin politiska karriär. Och det är ingen lugnande läsning.

Birgitta Dahl var ordförande i Svenska Kommittén för Vietnam, Laos och Kambodja, då kommittén gick i bräschen för det svenska stödet till de kommunistiska mördarregimerna. Hon förnekade länge att hennes gunstlingar i Phnom Penh var skurkar och mördare. Trots att till och med hennes egen s-märkta press tog avstånd från regimen. I radio förklarade hon i no-

vember 1976 att påståendena om Pol Pots blodtörstighet var "lögn eller spekulation". Hon tolkade deporteringarna av städernas kambodjaner till landsbygden som att regimen ville "få igång livsmedelsproduktionen".

I tidskriften Vietnam nu hävdade hon att flyktingarnas berättelser var "lögn och spekulationer" och backade till och med upp evakueringen av Phnom Penh som "helt nödvändig". Evakueringen kostade flera hundra tusen oskyldiga människor livet. Den var nödvändig, sa svenska riksdagens nuvarande talman.

"Ett visst mått av allmän aktning borde vara nödvändig för en talman som ska företräda svensk, parlamentarisk demokrati. Att nu ge detta hedersuppdrag till en människa, som så grovt förbrutit sig mot det kambodjanska folk hon skulle företräda i svensk debatt, är djupt ovärdigt" skriver Per Ahlmark i Expressen.

Birgitta Dahl växte upp i en folkpartistisk familj. Hennes far var till och med rektor för folkpartiets folkhögskola på Lidingö. Sina första politiska insatser gjorde hon som förespråkare för vårdnadsbidrag! Men det var innan hon kastat sig i socialismens garn, vilket hon gjorde under studietiden i Uppsala. Då, 1966, lät det annorlunda. "De små barnfamiljerna är inte ur ekonomisk synpunkt rationella värdenheter" hette det i den kallhamrade dagisförespråkaren Birgitta Dahls artikel i den socialdemokratiska idétidskriften Tiden 1966.

Efter anställningar vid Nordiska Afrika-institutet och SIDA var det inte dagis som intresserade Birgitta Dahl. Mer hur man skulle förtrycka u-ländernas fattiga folk med ännu mer socialism än de redan var drabbade av.

Det var som en av Sveriges mest beryktade anhängare av den kommunistiska regimen i Vietnam som hon blev känd på den politiska arenan. I Dagens Nyheter hävdade hon 1971 att det internationella

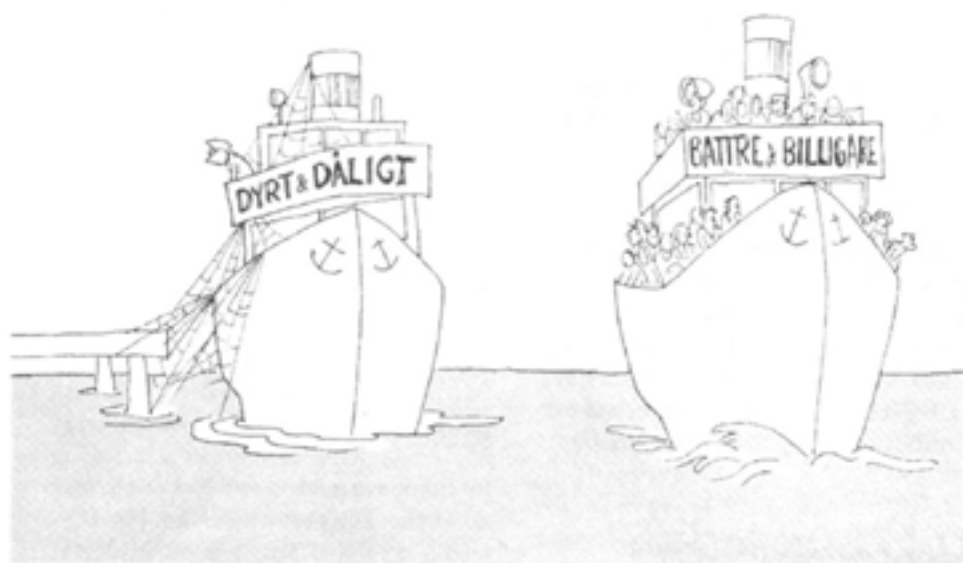
biståndet kom folket tillgodo i diktaturstater som Kuba och Nordvietnam...

Även om Birgitta Dahl påverkade den svenska Vietnam-debatten var det vällyckligtvis så att hon inte särskilt mycket påverkade vietnamesernas oblidade öde. Däremot hade hon ett stort inflytande på svensk energi- och miljöpolitik, när hon tjänstgjorde som energi- och miljöminister. Miljöaktivisterna Björn Gillberg har uttalat att 1980-talet (Birgitta Dahls huvudsakliga tid som minister) var "ett förlorat årtionde för miljövärden i Sverige". Birgitta Dahl ägnade sig mindre åt miljöfrågor och mer åt den för politiska poängs vinnande betydelsefulla kärnkraften. Ett av hennes viktigaste beslut var att stänga två reaktorer i mitten av 1990-talet. Hon sa till TT 1988 att "Vårt beslut är oåterkalleligt". Har någon nu – i mitten på 1990-talet – hört talas om någon "oåterkalleligt stängd" reaktor. Redan efter två år var det oåterkalleliga beslutet återkallat.

Och låt oss avsluta med några av Birgitta Dahls visdomsord om svensk politik: "Konflikterna på arbetsmarknaden är nu en avgörande klasskamp, en avgörande konfrontation... Samhället måste gripa in i utvecklingen... Samhället har inte haft den avgörande makten, det är det som är felet". Birgitta Dahl 1971. Riksdagens talman 1994...

SPRIDD KAPITAL- BILDNING GER KUNDEN ALLTID RÄTT

För att kunna driva ett företag behövs kapital. Att bygga en fabrik eller att köpa maskiner kostar pengar. Pengar som måste betalas långt innan företaget kan sälja några varor från den nya fabriken eller maskinen. Företag måste också ha ekonomiska reserver för att klara sig över försäljningssvackor och tillfälliga problem. Och anställda måste få lön innan varorna sålts.

Pengar som satsas i företaget kan inte tas ut på samma sätt som pengar på banken. De är låsta i företaget. Och vinsten varierar. Det beror på att vinsten är det som blir kvar sedan alla andra med intressen i företaget fått sitt. De anställda får lön, staten får skatt, leverantörerna får betalt för sina fakturor

och långivarna får ränta och amortering. Det som blir kvar, om det blir något, tillfaller ägarna.

Anställda, leverantörer och långivare får fasta ersättningar för sina tjänster. Så länge företaget överlever tar de inga risker. Ägarna däremot får en varierande ersättning år från år och kan även råka ut för att förlora delar av eller hela sitt insatta kapital, om företaget går illa. För att någon ska vara villig att satsa sina pengar i företag, krävs möjlighet till en vinst.

Det behövs mycket kapital i näringslivet. För att vi ska få ett effektivt näringsliv — som klarar av en hög produktion och en hög levnadsstandard — måste kapitalet styras till de företag som ger bäst avkast-

ning.

Den nödvändiga kapitalbildningen kan ske i enskild eller kollektiv regi. Kollektiv kapitalbildning medför antingen en förstärkning av makten till staten, samhällets starkaste makt-havare eller att fackliga organisationer även får ägarintressen att bevaka. Makten koncentreras om kapitalet kollektiviseras.

Spridning av ägandet i många enskilda småposter är däremot en garanti för att företagen arbetar i konkurrens med varandra. Det är sin tur förutsättningen för att kunderna ska ha det avgörande inflytandet. Att själva kunna välja vilket företag de vill anlita.

Denna annons är bekostad av företrädare för den fria företagsamheten.

BREV TILL CONTRA

Contra får många brev från läsarna. Det är vi glada över. Tyvärr har vi inte fått plats att trycka mer än en bråkdel av alla brev. I detta nummer gör vi ett försök att kompensera tidigare brister, genom att trycka fler brev än vanligt. Några av breven kan då kanske ha legat väl länge på redaktionen. Det är redaktionens och inte insändarskribentens fel. Vi hoppas att kunna publicera många brev också i nästa nummer. Skriv gärna några rader Du också till Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm.

Ärkekommunisten får som han vill

Det svenska folket har i demokratiska val utsett riksdags-, landstings- och kommunfullmäktigeledamöter.

Den så kallade vänstervågen förde in ett ökat antal ledamöter från den socialistiska sidan i bland annat riksdagen.

En stilla förhoppning är att framförallt de unga förstagångsväljarna tar till sig Stalin- och Ceausescubeundraren C H Hermanssons (chefredaktör för Ny Dag 1959-64, partiledare för vänsterpartiet kommunisterna 1964-75) uttalande i TV:s valvaka: "Detta /valresultatet/ har vi kommunisterna, socialister och övriga vänsteranhängare åstadkommit. Jag hoppas att Ingvar Carlsson är klok nog att bilda regering med oss och miljöpartiet". Ingvar Carlsson har i viss mån tillgodosett ärkekommunisten C H Hermanssons krav genom sitt löfte om speciellt välvillig behandling av vänsterpartiet (till namnet ändrat, men till gagnet?) under den innevarande mandatperioden.

Olika teorier har framförts om orsaken till före detta (?) kommunistpartiets stora framgång. I Contra har genom åren redovisats partitillhörighet för studerande vid journalist- och lärarhögskolor, där övervikten varit konstant åt det socialistiska hållet. Dessa studerande har, med Lenins ordval, senare gjort sin marsch genom institutionerna. Hur är det idag ställt med den politiska objektiviteten i undervisning, tidnings- och radioreferat? Förekommer (in)korrekt undervisning i nutidshistoria?

Notisen om läroboken för mellanstadiet i Contra nummer 5/1994 ger en tankeställare.

Sture Antonsson

Balterna söker säkerhet

Alla de tre baltiska staterna, Estland, Lettland och Litauen vill uppnå närmare anslutning till EU och målet för alla tre är fullt medlemskap. Det önskemålet har fått stöd av Tyskland. Bakgrunden till balternas önskan att uppnå en närmare anknytning till Europa är naturligtvis deras historiska erfarenhet och osäkerheten om hur regimen i Ryssland kommer att utvecklas framöver.

President Boris Jeltsin besökte för en tid sedan de omstridda gränsområdena mot Estland och gav klara besked, med adress till de estniska myndigheterna, att det inte kunde bli fråga om att avstå en kvadratcentimeter av det han anser vara rysk jord. Ett område i nordöstra hörnet av Estland blev efter den sovjetiska ockupationen 1940 införlivat i den ryska sovjetrepubliken, ett område som Estland nu kräver tillbaka.

Både USA och Europa bör även i framtiden bidra till att den baltiska självständigheten och suveräniteten inte bara blir en formell sak, utan också får ett reellt innehåll. Spåren från Georgien, men också Vitryssland och delvis Ukraina, är skrämmande. Den ryska politiken får en alltmer nationalistisk prägel. För balterna räcker det inte med en anslutning till Partnerskap för fred.

Nils Tore Gjerde

Om Ingvar Kamprad och Margareta Winberg

Under rubriken "Några miljoner hit och dit" skrev Mats Gellerfelt på SvDs kultursida 1988-03-20 att de vänsterintellektuella, som rest omkring i Stalins Sovjet och tyckt sig se paradiset, alls icke har bespottats, medan de som en gång i sin ungdom vurmat för nazistiska paraduniformer vore dömda till spott och spe för resten av livet. Professor Bo Gustafs-

son, numera (s), hade i sin ungdom försvarat Stalins folk mord, utan att förlora sitt anseende eller befunnits ovärdig som medlem i (s)-partiet. Artikelns avslutas: "Själv svärmade jag också en gång i världen för marxismen-leninismen, Engels, Stalins och Mao Tse-tungs tänkande. Jag har aldrig förebrått denna kärlek till terroristisk diktatur. Däremot att jag inte längre hyser den".

Att vara antikommunist betraktas, som författaren också påpekar i artikeln, inom tongivande kretsar som "allvarliga saker".

Nu är Ikeas skapare, Ingvar Kamprad, anklagad för att i sin ungdom, även sedan nationalsocialismens folk mord blivit kända, ha varit tyskvän och medlem av Nysvenska Rörelsen, och för detta skall han nu många år efter det att han förhoppningsvis, precis som Mats Gellerfelt, tagit sitt politiska förnuft till fånga, bespottas och begabbas, och det förmodas att själva Ikea kan bli lidande. Vilket hyckleri! Och de värsta hycklarna är som vanligt de som har så dimmig uppfattning om nationalsocialism och fascism, att de tror dessa antikapitalistiska, interventionistiska och tvångskollektivistiska rörelser vara konservativa högerrörelser, till höger om högern, ja "yttersta högern!" Fritz Thyssen, som en gång trott på Hitlers antikommunism och därför stött NSDAP ekonomiskt, hade redan 1939 upptäckt att nazismen i själva verket var en tysk variant av den bolsjevism, som man offentligt hetsade mot.

Statsrådet Margareta Winberg har i kampen mot EU lierat sig med KPML(r) i Göteborg, och säger sig ha kunnat samarbeta utomordentligt väl med dessa antidemokrater. (Turken, påven eller...) Visserligen har samarbetet väckt ont blod bland socialdemokraterna i Göteborg, men anses sannolikt på högsta ort, Ingvar Carlsson, vara helt acceptabelt. Vad hade hänt om han fått veta att en av hans ministrar en gång i sin ungdom varit medlem i Nysvenska Rörelsen? (som lär vara anhängare av en korporativism som i mångt och mycket starkt påminner om socialdemokratiens Sverige, och där löntagarfonderna skulle ha fört oss än mycket närmare den fascistiska staten - som kontrollerar produktionen in i minsta detalj, men utan att formellt äga produktionsmedlen!)

I Sverige har hyckleriet nått en sådan nivå, att själva sanningen kan vara politiskt inkorrekt!

Magnus Cappelin

Georgiens öde

Den tidigare sovjetrepubliken Georgien befinner sig inte längre i nyhetsmedias intresse. Men den norska tidningen Vårt Land bröt för en tid sedan tystnaden med en stort uppslagen artikel, som handlade om mordet på oppositionsledaren Georgij Chanturia, ledaren för Georgiens Demokratiska Parti, som dödades den 1 december i fjol.

Samma dag fick jag i min hand ett manifest som var undertecknat i Georgiens huvudstad Tbilisi den 16 oktober 1994 av det all-georgiska förbundet till försvar för mänskliga rättigheter. Manifestet krävde:

- internationella observatörer till Georgien
- slut på tortyren av de politiska fångarna
- frigivning av de politiska fångarna
- pressfrihet
- demonstrationsfrihet
- tillgång till media för oppositionen

Vidare kräver den georgiska organisationen för mänskliga rättigheter politisk pluralism i Georgien, en reell demokrati samt slut på det ryska inflytandet i landet. Det förefaller finnas goda skäl att ta upp situationen i Georgien till granskning.

Nils Tore Gjerde

Låt oss äta vårt godis herr Överförmyndare!

I Expressen kunde man för en tid sedan läsa en artikel om "farligt godis". Farligt för vem? Jo, för allergiker. Av artikeln framgick att en översättare och t f professor kämpat sedan 1970-talet för att förbjuda vissa färgämnen i livsmedel.

Med vilken rätt sätter sig denna människa över 8 miljoner invånare i Sverige? Förbjuder dem att äta vad de vill för att 8 000 personer är allergiska mot vissa ämnen? Varför ska hela befolkningen avstå från att äta vissa saker bara för att en minoritet är allergisk? De som är allergiska har bara att läsa på förpackningen och avstå från att köpa varan om de ej tål den. Vi andra ska ha rätt att äta vad vi vill utan överförmyndande myndigheters ingripande.

Det är inte heller bara i godis som de "farliga ämnena" ingår, utan mängder av importerade livsmedel som tycks vara ofarliga för den övriga befolkningen i Europa

och USA. Men svenskar är visst mer känsliga!

Det är synnerligen glädjande att det väljer in godis nu och jag hoppas att även andra livsmedel kommer, så att vi får slut på överförmyndandet och blir som andra folk i Europa. I våra invandrarbutiker har det sedan länge varit möjligt att köpa dessas livsmedel och där har livsmedelsspionerna lyckligtvis inte vågat sätta sin fot. De är väl – tack och lov – rädda att bli kallade rasister.

Nu kommer någon naturligtvis dragande med att man ska följa lagen. Men en fånig lag som diskriminerar majoriteten av svenska folket är ju till för att brytas. Någon annan kommer kanske dragande med att jag inte ska gapa så högt när jag ligger sjuk på sjukhus. Men jag säger då att den sjukhusräkningen har jag betalt genom ett helt liv med världens högsta skatter. Därför tar jag mig friheten att äta vad jag vill och när jag är utomlands brukar jag köpa med mig hem diverse kraftigt färgade geléer, korvar, tårtdekorationer med mera och lurar så översåtarna med socialministern i spetsen.

Det var bra av Expressen att publicera namn och bild på personen som tror sig ha rätt att publicera namn och bild på den person som tror sig ha rätt att sätta sig på oss som inte är allergiska. Men vad kan vi vänta oss av ett land som bedriver hetsjakt på rökare (jag röker inte) och förbjuder vin och sprit i vanliga butiker och sedan femtio år diskuterat tiondels alkoholprocent i öl.

Boris Berg

Vi har inte längre råd med Lyx-Svensson

Alltmedan kvinnorna firar sin internationella kvinnodag, så efterlyser jag, som man och vän av jämlikhet, en internationell mansdag!

Det är inte bra med kvinnor, som är missnöjda. Men det är inte heller bra när män är missnöjda. Allra värst är det med ett samhälle som står och väger på avgrundens brant och hotar att falla sönder och samman, om inte Assar Lindbeck förmår rädda det?

För att förstå hur samhället utvecklats på detta sätt måste vi gå tillbaka till 1960-talet, då vi hade en socialistregering som

"kommenderade" ut hemmafruarna på arbetsmarknaden med fagert tal om "jämlikhet" och "självförverkligande", samt löften om "guld och gröna skogar". Detta gjorde man givetvis inte för de små hemmafruarnas skull, utan man såg i dessa "hemmets trälär" en stor presuntiv lättlockad väljargrupp med (s) på bröstet och den röda rosen i håret.

Det var inga problem var de skulle placeras, ty Palmes "trojanska häst", den offentliga sektorn kunde sluka hur många som helst! Idag kan vi läsa facit: "Världens största offentliga sektor" är huvudsakligen skuld till Sveriges bedrövlige ekonomi idag. Det var en stor flopp, i likhet med så många andra, av en socialistisk regering, som fick sitta alltför länge.

Trots detta kapitala misslyckande, finns det militanta kvinnogrupper, som idag ropar på högre lön och större makt åt kvinnorna. En högre lön ger mer lyx. Större makt över sina medmänniskor har alltid varit människans högsta mål sedan Hedenhös, kvinnorna inte undantagna. Behöver jag säga att fler maktgalna kvinnor i förvaltningen inte berikar samhället?

Feministerna ropar också på "social och sexuell rättvisa". Med social rättvisa menar de att mannen ska stå vid diskbaljan, skura golv, tvätta kläder, laga mat osv, när han kommer hem på kvällarna. Med sexuell rättvisa tycks de mena att det är fritt fram för dem att bjuda ut sig åt första bästa karlslok, typ Billy Butt, eftersom det nu finns både p-piller och abort.

Därmed klassar de ned äktenskapet till en förlegad institution. Idag kan Sverige ståta med världens högsta skilsmässotal och när man betänker att det är kvinnan som i 95 procent av fallen tagit initiativet till skilsmässan, så förstär man bättre den socialistiska påverkan. Även här är det mannen som skulle ha skulden, och det heter oftast att mannen misshandlar kvinna. Och för att man inte ska vara i tvivel om saken, så låter den feministiska propagandaapparaten basunera ut i media att en kvinna dör varje vecka på grund av misshandel i hemmet. Däremot undviker man nogsamt att meddela att ännu fler män dör i hemmet av liknande orsaker.

De flesta kvinnor vill bilda familj och ha barn, samtidigt vill de också vara karriärkvinnor med makt och rätt till social rättvisa och sexuell frihet. Hur alla de kraven går att förena inom familjen har vi idag facit på: Pappan super, mamman horar och

barnen knarkar! Typiskt manliga stress-sjukdomar som hjärtinfarkt och lungcancer har även blivit kvinnans arvedel, alltfler utslagna män slutar som alkoholister, barnen knarkar allmänt i skolorna och börjar i allt lägre åldrar.

Allt eländet har vi att tacka Palmes blyttid på 1960-talet, som också fick en mindre grupp försmådda och förtvinade kvinnor att tända. Här fick de plötsligt sin chans att synas och betyda något, utan männens medverkan. Med hjälp av kända kolumnister såsom Eva Moberg, Maria Pia Boëthius med flera startades kriget för kvinnans frigörelse, förverkligande och jämlikhet. Man använde det grova artilleriet, utan hänsyn till person, verklighet eller mål. Och med hjälp av sossarnas fottrupper har man lyckats åstadkomma större förvirring och skada i det svenska samhället än tio atombomber skulle måktat med. Jag hoppas att de medverkande personerna har fått sitt lystmäte av social och sexuell rättvisa, jämlikhet, karriär och makt!

Låt alla förståndiga men vilseledda hemmafruvar få en möjlighet att återvända till familjen där 200 000 lediga tjänster står och väntar på sina rätta innehavare. Det kommer att lätta på arbetsmarknaden och rädda Sverige. Vi har inte längre råd med Lyx-Svensson!!

Thure Wallin

Altruism eller egennytta

Det talas ofta om att Adolf Hitler var en ond människa, och att nationalsocialismen är en ondskefull doktrin.

Detta är mycket riktigt sanning, men jag skulle vilja fråga människor vad det är hos Hitler och nationalsocialismen som – mer exakt – är ont. Jag tror nämligen att de flesta inte ens vet varför de anser att Hitler var en ond människa med onda idéer. Och än mer, jag tror till och med att de flesta i själva verket delar Hitlers idéer, och att de endast fördömer honom av ren konvention – för att "alla andra" gör det.

Låt mig citera några stycken ur Hitlers skrivelser för att klargöra vad han egentligen stod för:

"Det är således nödvändigt att individen bör förstå att hans eget ego saknar betydelse i jämförelse med förekomsten av hans nation; att positionen av det egna jaget utslutande är bestämt av nationens intressen som helhet... att framförallt sammanhållningen av en nations ande och vilja är av överlägsen betydelse än friheten hos anden och viljan hos individen..."

Han fortsätter: "Denna åsikt, som underordnar jagets intressen för bevarandet av samhället, är verkligen den första premisen för varje sann mänsklig... Den grundläggande attityden från vilket sådan aktivitet uppstår, kallar vi – för att skilja det från egoism och själviskhet – för idealism. Med

detta menar vi endast individens kapacitet för att göra uppoffringar för samhället, för hans medmänniskor."

Det var teorin – och praktiken känner vi redan till.

Adolf Hitler predikade altruism och kollektivism. Altruism är den moraliska doktrin som förkastar egenintresset och som håller självuppoffring som det goda. Kollektivism är den politiska doktrin som förverkligar denna morallära i samhället, genom att underordna individen under Kollektivet. Individen skall inte tänka på sitt eget bästa, lär altruismen – utan agera för andras vinning, lär kollektivismen.

Nå, är inte detta precis vad de flesta människor, inklusive våra ledare, propagerar för? Visst är det precis vad ni tycker, att det goda är att tjäna andra, inte att leva för sin egen privata lyckas skull. Har ni mod att erkänna det?

Och är det inte efter precis samma idéer som vårt samhälle – den socialistiska välfärdsstaten – är uppbyggt? Att vi, som individer, skall tjäna andra? Visst är det det. Det enda som skiljer vårt samhälle från Hitler-Tyskland är graden av utpräglad kollektivism.

Om vi inte överger dessa idéer – oegennytta och kollektivism – för att istället prisa egennytta och individualism, är det bara en tidsfråga innan Europa får ytterligare en Hitler på nacken.

*Anders Wollin
objektivist*

CONTRA 3 1994

I kommande nr av **Contra** synas nya EU-kommissionären Anita Gradin med en solid bakgrund i avgrundsvänstern. Vidare presenterar vi en bok av en kvinnlig författare som visar, varför feminismen är en destruktiv företeelse. Vår serie "Kalla krigets hjältar" fortsätter med den brittiske debattören och aktivisten Brian Crozier, där även **Contra** får vara med på ett hörn.

...kommer i maj